

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

XXII. évfolyam 1. szám

2025/1. SZÁM

B U D A P E S T

- 2025-

**A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA**

Szerkesztőbizottság:

Dr. Balla József, Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina,
Dr. Vedó Attila, Prof. Dr. Sallai János, Vájlok László

Főszerkesztő:

Dr. Balla József

Felelős szerkesztők:

Vájlok László

Dr. Vedó Attila

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor

Képszerkesztő:

Bényei Szilvia

A megjelent publikációk szerzői vélemények, melyek nem feltétlenül esnek
egybe a szerkesztőbizottság megközelítésével.

Felelős kiadó:

Dr. Balla József r. ezredes

Magyar Rendészettudományi Társaság

Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Tartalom

Bartus Gábor: A mélységi ellenőrzés szabályozása II.	5
1. Bevezetés.....	5
2. Nemzeti jogszabály alapján törvényi szintű szabályozás	5
3. Nemzeti jogszabály alapján rendeleti szintű szabályozás	8
4. Közjogi szervezetszabályzó eszközökben történő szabályozás	9
5. Összegzés.....	11
Felhasznált irodalom	12
Fórizs Sándor: Egy tragikus határesemény leírása	14
1. Bevezetés.....	14
2. Az események lefolyása.....	15
3. Kártérítés, anyagi támogatás.....	17
4. A bírósági tárgyalásról	18
5. Zárógondolatok	19
Felhasznált irodalom:	20
Pongó Krisztián: Miért nem indult el 2024-ben az Európai Határregisztrációs Rendszer?	21
1. Bevezetés.....	21
2. Az EES rendszer működése.....	22
3. Az indok	23
4. A megoldás	27
5. Zárószó	29
Felhasznált irodalomjegyzék	29
Sárközi Botond: A közel-keleti válság miatt kialakult jelenlegi migrációs helyzet, illetve annak várható alakulása rövid, közép és hosszútávon	31
1. A jelenlegi migrációs helyzet Libanon partvidékén	31
2. Az illegális migráció várható alakulása rövidtávon.....	32
3. A migráció várható alakulása középtávon.....	34
4. A migráció várható alakulása hosszútávon	35
5. Megállapítások	37
VEDÓ Attila – SZABÓ Tamás: Lezárult a Belső Biztonsági Alap 2014-2020. pénzügyi időszaka	38
1. Bevezetés.....	38

2.	A BBA program felépítése és célkitűzései	41
3.	A Nemzeti Program végrehajtása.....	45
	SO 1: A közös vízümpolitika támogatása.....	45
	SO 2: Határok.....	51
	SO 3: Működési támogatás.....	63
	SO 5: Bűnüldözés és bűnmegelőzés	67
	SO 6: Válságkezelés	84
4.	A Nemzeti Program lezárása, összefoglalás	90
	Felhasznált Irodalom	93

Bartus Gábor:

A mélységi ellenőrzés szabályozása II.

1. Bevezetés

A rendőrség mélységi ellenőrzési tevékenysége egyik pillére a határrendészeti feladatok ellátása, amelyet a schengeni külső határterületen kívül végez. A határellenőrzési feladatoktól történő elhatárolása nem csak territoriális alapon történik, hanem a feladatellátás tartalma is megkülönbözteti egymástól. A korábbi tanulmányomban vizsgáltam a mélységi ellenőrzési feladatok szabályozási környezetét a hazai elsődleges és az uniós jog szerinti másodlagos jogforrásokon és egyéb szabályzókon keresztül.¹

Jelen tanulmányomban – folytatva a mélységi ellenőrzési tevékenység szabályozásának vizsgálatát – a nemzeti jogszabályok alapján történő törvényi és rendeleti szabályozások mentén, továbbá a közjogi szervezetszabályzó eszközök szintjén végeztem leíró jellegű kutatást szekunder adatforrásokra támaszkodva lineáris felépítéssel, időrendben visszafelé haladva. A mélységi ellenőrzés szabályozási környezetének átfogó áttekintése és a változások ismertetése is a célom, megismertetni a téma iránt érdeklődő olvasókkal az összefüggéseket. A mélységi ellenőrzési feladatot végző állomány a határrendészeti ismeretei birtokában alkalmas a szabad mozgás uniós jogával rendelkező és a harmadik országbeli állampolgárok beutazásának és tartózkodásának magabiztos ellenőrzésére.² A mélységi ellenőrzés, mint konkrét feladat kontextusba helyezése és annak ismerete ezen magabiztos tudást egészíti ki.

2. Nemzeti jogszabály alapján törvényi szintű szabályozás

A nemzeti jogszabályi szinten a mélységi ellenőrzés végrehajtására közvetett módon a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 1. § (2) bekezdésének 1., 2. és 16. pontja ad felhatalmazást. Az 1. és 2. pont alapján a rendőrség többek között végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, továbbá közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében. A mélységi ellenőrzés rendeltetése közvetett módon az illegális migrációval összefüggő jogellenes cselekmények megelőzése, felderítése és megszakítása, amely jogellenes cselekmények mindegyike bűncselekményi vagy szabálysértési tényállásként szerepel a hatályos jogszabályi környezetben. A 16. pont vonatkozásában a

¹ Bartus Gábor: A mélységi ellenőrzés szabályozása I. In: *Határrendészeti Tanulmányok* (21)1 pp. 5-12.

² Balla József – Kui László – Szele Tamás (2019): A határellenőrzés visszaállítását befolyásoló tényezők. *Belügyi Szemle* 67(7-8) p. 20.

rendőrség elvégzi a részére kormányrendeletben megállapított, valamint az Európai Unió kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő egyéb feladatokat. A rendőrségi törvény konkrétan nem tesz említést a mélységi ellenőrzésről. Meglátásom szerint ezen feladat végrehajtása a rendőr által észlelt intézkedési kötelezettségen³ keresztül fogható meg leginkább az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető személyekkel szemben történő fellépés érdekében, amely összhangban van az Alaptörvényben foglalt alapfeladatunkkal.

A rendőrség–határőrség integrációját megelőzően a határőrizetről és a határőrségről szóló 1997. évi XXXII. törvényt (1997. május 14-től 2007. december 31-ig volt hatályban, a továbbiakban: Hór. tv.) elemeztem, amelynek 22. §-a határozta meg a határőrség rendészeti tevékenységét és bűnüldözési feladatait. A mélységi ellenőrzési terminológia ezen jogszabályban sem jelenik meg, hanem a feladatok tekintetében az (1) bekezdés c) pontjának volt megfeleltethető leginkább:

- utolsó állapot szerint (2007. december 31.): *„végrehajtja a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben (a továbbiakban: idegenrendészeti törvény) és a végrehajtására kiadott jogszabályokban meghatározott idegenrendészeti feladatait”*;
- közlönyállapot szerint: *„végrehajtja a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvényben (a továbbiakban: idegenrendészeti törvény) és végrehajtási rendeleteiben meghatározott feladatait”*.

Lényegében a Hór. tv. 16. módosítása közül mindösszesen egy esetben érintette ezen feladatokat a változtatás, viszont az is az új idegenrendészeti törvény hatályba lépéséből és névváltoztatásából adódott. Levonom azon következtetést, hogy a mélységi ellenőrzési feladatokat a határőrség az idegenrendészeti törvények alapján értelmezett külföldiek ellenőrzési felhatalmazásán keresztül végezhetette az ország egész területén. Fontos megjegyezni, hogy a Hór. tv. a határőrség illetékességi szabályainál ezen feladatok ellátását határterületen kívül⁴ is lehetővé tette, vélelmezhetően a mélységi ellenőrzési feladatokra értelmezve ezen tevékenységet az idegenrendészeti feladatok, azon belül pedig a külföldiek ellenőrzésének keretében.

³ Rtv. 3. § (1) „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.”

⁴ Hór. tv. 50. § „A Határőrség a 22. § (1) bekezdésének c), d), e), f), i), j), k) és l) pontjaiban, illetve a 22. § (2) bekezdésében meghatározott feladatait a határterületen kívül is ellátja.”

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (2007. január 5-től 2023. december 31-ig volt alkalmazva⁵, a továbbiakban: Harm. tv.) 67. §-a⁶ a harmadik országbeli állampolgárok ellenőrzését az idegenrendészeti hatóságok hatáskörébe utalta. A Harm tv.-t felváltó harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény idegenrendészeti ellenőrzésre vonatkozó előírásai egyébként változatlanok maradtak.⁷

A Harm. tv.-t megelőző jogszabályban, a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény (2001. június 22-től 2007. június 30-ig volt hatályban, a továbbiakban: Kbt. tv.) 61. §-a a külföldiek ellenőrzése tekintetében az ellenőrzések tartalma változatlan volt, ugyanakkor már nevesítésre került konkrétan a határőrség.⁸ A külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény (1993. október 14-től 2001. december 31-ig volt hatályban, ez alatt 10 alkalommal módosították) 28. §-a határozta meg elsőként az ellenőrzések tartalmát, azonos tartalommal a később ezen rendelkezést felváltó jogszabályokkal.

A Hő. tv. előtt hatályban lévő Magyar Népköztársaság államhatárának őrizetéről szóló 40/1974. (XI. 1.) MT rendelet meghatározta, hogy a határőrség feladatait a határvonaltól számított általában 20 km-en belüli területen látja el.⁹ Ugyanakkor a határőrizeti feladatok tekintetében felhatalmazást kapott, hogy a határterületen kívül is intézkedhetett a 19. §-ban felsorolt bűncselekmények esetén. Fontos megjegyezni, hogy ekkor a tiltott határátlépés is bűncselekmény volt, azaz egyértelműen a határőrizeti feladatokon keresztül jelent meg a mélységi ellenőrzési feladatok ellátása.¹⁰

⁵ A Harm. tv.-t a 2023. évi XC. törvény helyezte hatályon kívül.

⁶ Harm. tv.: 67. § „(1) Az idegenrendészeti hatóság az e törvényben meghatározott szabályok megtartását ellenőrizheti. (2) A harmadik országbeli állampolgár az ellenőrzéskor felhívásra köteles úti okmányát, tartózkodásra jogosító engedélyét vagy más, személyazonosításra alkalmas igazolványát felmutatni és átadni.”

⁷ 2023. évi XC. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról 93. § (1) (2) bekezdés.

⁸ Kbt. tv.: 61. § (1) „A Hivatal, a területi idegenrendészeti hatóság és a Határőrség az e törvényben meghatározott idegenrendészeti szabályok megtartását ellenőrizheti.”

⁹ 40/1974. (XI. 1.) MT rendelet 4. § (1) „A határőrség az 1. §-ban meghatározott feladatát a határvonaltól számított általában 20 km-en belüli területen, továbbá a határforgalom számára megnyitott repülőtérén és kikötőben, illetőleg a nemzetközi forgalomban közlekedő vonatok és hajók ellenőrzése esetén a menet közbeni ellenőrzés céljára kijelölt vasútvonalakon és vízi utakon (a továbbiakban: határterület) látja el.”

¹⁰ 40/1974. (XI. 1.) MT rendelet 18. § (2) „A határőrség a határterületen kívül is intézkedhet a 19. §-ban felsorolt bűncselekmények elkövetésével gyanúsított személyek elfogása iránt, 19. §. A büntetőeljárásról szóló jogszabályok alapján a határőrség halaszthatatlan nyomozási cselekményeket fogantathat határjelhamisítás [Btk. 202. § (1) bekezdés és a (2) bekezdés második fordulata] tiltott határátlépés (Btk. 203. §), embercsempészség (Btk. 204. §) és külföldre szökés (Btk. 313. §) bűncselekmény eseteiben. A nyomozó hatóság megbízása alapján a bűncselekmények esetében egyéb nyomozási cselekményeket is végezhet.”

3. Nemzeti jogszabály alapján rendeleti szintű szabályozás

Az ellenőrzési intézkedések minimumszabályait a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet tartalmazza, bevezetve a mélységi ellenőrzés fogalmi terminológiáját. A 2. § alapján „*a mélységi ellenőrzés a külföldiek magyarországi tartózkodása jogszerűségének megállapítására irányuló – jellemzően kockázatelemzés alapján, illetve szűrőpróbaszerűen végzett – kompenzációs rendőri intézkedés, melynek célja nem határellenőrzés, és amely előkészítésében és végrehajtási módjában egyértelműen eltér a külső határokon történő személyellenőrzéstől*”. A 65.§ alapján „*a rendőr – önállóan vagy más hatóságokkal együttműködve – az ország területén jogellenesen tartózkodó személyek felderítése céljából a külső határon lévő határterületen kívül mélységi ellenőrzést végez. A mélységi ellenőrzés nem irányulhat a határforgalom ellenőrzésére*”.

A korábban hatályban lévő rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (2008. január 01-től 2011. szeptember 29-ig volt hatályban) a rendőrség határrendészeti feladatainak ellátása közé sorolta a mélységi ellenőrzést, hasonlóan a ma is hatályban lévő szabályzat tartalmával, ugyanakkor itt még nem jelent meg az értelmező rendelkezéseknél a mélységi ellenőrzés – a rendelet alkalmazásában történő – fogalmi leírása.

A rendőrség–határőrség integrációját megelőzően a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 40/2001. (XII. 23.) BM rendelet (2002. január 01-től 2007. december 31-ig volt hatályban, a továbbiakban: Hőr. Szolg. szab.) közlönyállapot szerint a szolgálati ágak tagozódásánál nevesítette az idegenrendészeti és szabálysértési, valamint a bevetési szolgálati ágat és azok alapvető feladatait.¹¹ Úgy gondolom, hogy ezen időpontban, illeszkedve a jogszabályi környezethez a mélységi ellenőrzési feladatok a határőrség idegenrendészeti hatáskörébe utalt feladatainak keresztül jelentek meg.

A szabályzat 2004. július 06-ai módosítását követően a bevetési szolgálat besorolása szolgálati ág helyett szolgálat lett, egyben módosult az alapfeladataiban¹², ugyanis az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének végrehajtását, illetve összehangolását a bevetési szolgálat hatáskörébe utalta. Mindezen jogszabályi változás egyébként szervezeti változásokat is eredményezett a határőrségnél.

¹¹ Hőr. Szolg. szab. (2002. január 1.) 4. § „(1) d) idegenrendészeti és szabálysértési szolgálati ág, amely biztosítja az idegenrendészeti és menedékjogi jogszabályok által a Határőrség hatáskörébe utalt feladatok végrehajtását; e) bevetési szolgálati ág, amely tartalék erőként biztosítja a határőrségi feladatok végrehajtásához szükséges erőösszpontosítást, manőverező készséget, valamint a váratlan helyzetek kezelését.”

¹² Hőr. Szolg. szab. (2004. július 6.) 4. § „(3) a) bevetési szolgálat biztosítja a határőrségi feladatok végrehajtásához szükséges erő-összpontosítást, manőverező készséget, valamint az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének végrehajtását, illetve összehangolását, továbbá tartalék erőként a váratlan helyzetek kezelését.”

A szolgálati formák tekintetében a mélységi ellenőrzési feladatokat járőrszolgálati formában végezték, amely megjelent a normatív szövegezésben is átvitt értelemben, a külföldiek határterületen kívüli ellenőrzésénél.¹³

A hatásköri és illetékességi szabályozást illetően a rendőrség szerveiről és a rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés e) pontja alapján az ORFK rendészeti feladatkörben ellátja a külföldieknek az ország területén történő ellenőrzésével kapcsolatos feladatok szakirányítását, gondoskodik a határbiztonsági rendszer részét képező határrendészeti rendszer működtetéséről. A 9. § alapján a Készenléti Rendőrség az ORFK – közvetlenül az országos rendőrfőkapitány útján ellátott – irányítása alatt önálló feladat- és hatáskörrel, országos illetékességgel önálló szervként végrehajtja a mélységi ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat. A 11.§ (2) bekezdése alapján a rendőr-főkapitányság rendészeti feladatkörében működteti a megye határbiztonsági rendszerét, amelynek keretén belül végrehajtja a mélységi ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat. A 12.§ (2) bekezdése alapján a rendőrkapitányság rendészeti feladatkörében ellátja a külföldiek ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat. A jogalkotás szemszögéből érdekesnek találom, hogy nem egységes a feladat megnevezése a hatáskörrel rendelkező rendőri szervek vonatkozásában, ugyanis a mélységi ellenőrzési feladatok mellett jelen van a külföldiek ellenőrzése is, amely feladatok tartalmát tekintve azonosnak tekinthetőek a külső határterületen kívül végzett tevékenységgel.

4. Közjogi szervezetszabályzó eszközökben történő szabályozás

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasításban (a továbbiakban: Jőr. szab.) markáns szerepet kapott a határrendészeti járőrszolgálat, azon belül is a mélységi ellenőrzési tevékenység végrehajtása.¹⁴ Pontosán meg lett határozva a mélységi ellenőrzést végrehajtó járőrök konkrét feladata és annak súlyozása. Ezen belső norma előzménye a Rendőrség Határrendészeti Szabályzatáról szóló 8/2008. (OT 6.) ORFK utasítás volt, amelyben a mélységi ellenőrzési feladatok szintén megjelentek, azonban a konkrét feladatok hiányoztak, mindösszesen annak súlyozása szerepelt a normában. Meglátásom szerint

¹³ Hőr. Szolg. szab. (2002. január 1.) 7. § „(1) A járőrszolgálat az államhatár őrizetének, a határterület határrendészeti ellenőrzésének alapvető, a külföldiek határterületen kívüli ellenőrzésének egyik formája. A járőrszolgálat során egy vagy több határőr együttesen, előre meghatározott menetvonalon vagy körzetben ellenőrzi a jogszabályok betartását, végzi az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását és az elkövetők elfogását.”

¹⁴ Jőr. szab.”64. A határrendészeti járőr alapvető feladata c) a mélységi ellenőrzési tevékenysége keretében az ország schengeni külső határon lévő határterületén kívül a hatékony idegenrendészeti szűrőtevékenység biztosítása. 65. A határrendészeti járőrszolgálat jellege a járőr részére meghatározott fő feladattól függően b) mélységi ellenőrzési célú járőrszolgálat, ami a Szolgálati Szabályzatban meghatározott mélységi ellenőrzési tevékenység végrehajtására szervezett járőrszolgálat.”

a Jór. szab. 77. pontjában foglaltak megfelelő pontossággal és részletességgel tartalmazzák a mélységi ellenőrzés végrehajtásának célcsoportját, komoly előrelépésnek tekinthető a feladatok konkrét megjelenése a belső normában.

Az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 36/2018. (VI. 27.) ORFK utasítás egyik alaprendeltekése a határbiztonsági rendszer leírása, amelyen belül a mélységi ellenőrzés helye és szerepe is egyértelműen megjelenik. Ezen norma tartalmazza az illegális migrációs szűrőháló működtetésével összefüggő rendőri feladatokat, a mélységi ellenőrzési szervezeti elemek rendeltetését és alapfeladatait.

A 2002. évben komplex mélységi ellenőrző rendszer került létrehozásra a határőrség, a rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, a BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal és az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség részvételével, amelynek keretét az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének kialakítására és működtetésére kiadott 2/2002. (BK 10.) BM–PM–SZCSM együttes utasítás adta. A komplex mélységi ellenőrző rendszer kialakításának és működtetésének célja az volt, hogy a jogellenesen Magyarországra belépő és itt tartózkodó, illetve jogellenesen munkát vállaló külföldiek, valamint az illegális migrációhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságát növeljék, a közrend és közbiztonság javítása érdekében. Mindezen szabályozás új alapokra helyezte a résztvevő hatóságok együttműködését, amelyben a határőrség központi szerepet töltött be koordináló szervként.¹⁵

Az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növelésére, illetve összehangolására kiadott 20/2004. (BK 15.) BM–FMM–PM együttes utasítás váltotta az előző rendelkezést, amelyben már a „mélységi” terminológiát törölték, maradt a komplex ellenőrző rendszer és céljaként a hatékonyság növelése mellett az összehangolását is megjelölték. Másik fontos változás volt, hogy az együttműködési feladatok megszervezésére és végrehajtására, valamint folyamatos működtetésére már nemcsak összekötő tiszteket kellett kijelölni a résztvevő hatóságoknak, hanem integrált vezetési központot kellett létrehozniuk.

Az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növeléséről, illetve összehangolásáról szóló 8/2010. (II. 19.) IRM–SZMM–PM–KHEM együttes utasítás jelentősebb módosítást nem eredményezett, a

¹⁵ Kósa László (2005): *A rendőrség és a határőrség együttműködése csapaterő alkalmazásában Somogy megyében*. Budapest, Határrendészeti Tanulmányok II. évfolyam 2. szám, 2005/1. szám (ISSN:1786-2345). p. 54.

minisztériumok nevének változásából és a résztvevő hatóságok elnevezéséből adódó módosításokon túlmenően a közlekedési hatósággal bővült¹⁶ a résztvevők köre az alapító tagokhoz képest.

5. Összegzés

A mélységi ellenőrzési feladatok közvetlenül törvényi szinten nincsenek szabályozva, a mélységi ellenőrzési terminológia nem is szerepel az Rtv.-ben, mindazonáltal az illegális migrációval összefüggő mélységi ellenőrzés szempontjából releváns bűncselekményi és szabálysértési tényállásokon¹⁷, valamint az intézkedési kötelezettségen keresztül közvetett módon logikailag levezethető. A Hór. tv. szintűgy nem tartalmazta a terminológiát, az idegenrendészeti feladatokon belül, a határterületen kívüli külföldiek ellenőrzésének keretében látta el ezen feladatokat. 1974-től a 40/1974. (XI. 1.) MT rendelet alapján határőrizeti tevékenysége keretében bizonyos bűncselekmények esetén a határőrség a határterületen kívül is intézkedhetett. 2008. január 1-től rendeleti szinten a 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a rendőrség határrendészeti feladatainak ellátása közé sorolta a mélységi ellenőrzést, ezt felváltó 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben pedig ezen felül az értelmező rendelkezések között is megjelent a mélységi ellenőrzési terminológia, amely szakkifejezés szakmai magyarázata adekvált magyarázatot adott a hétköznapi szóhasználattal eltérő megfelelő megértetésre.

A törvényi felhatalmazásokat áttekintve véleményem szerint a mélységi ellenőrzési feladatok a '60-as évektől a határőrség határterületen kívül végzett határőrizeti tevékenységén, azután 1993-tól az idegenrendészeti intézkedéseken keresztül érvényesült, ugyanakkor eltérő tartalommal. A mélységi ellenőrzések tartalma olyan mértékben változott, hogy az Ausztria irányába tiltott határátlépést megkísérlő magyar állampolgárok ellenőrzésének célcsoportja megszűnt, az idegenrendészeti ellenőrzések a külföldiek ellenőrzésére irányultak. A teljes jogú schengeni csatlakozásunkat követően pedig a külföldiekben belül is elsődlegesen a harmadik országbeli állampolgárokra koncentráldott ezen tevékenység és mai napig is ez a jellemző.

¹⁶ Lipics László (2013): *Az integrált határbiztonsági rendszer fejlesztésének lehetőségei*. Doktori (PhD) értekezés. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem p. 42.

¹⁷ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről; 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

Felhasznált irodalom

1. Balla József – Kui László – Szele Tamás (2019): A határellenőrzés visszaállítását befolyásoló tényezők. *Belügyi Szemle* 67(7-8) pp. 7-22. Online: <http://doi.org/10.38146/BSZ.2019.7-8.1>
2. Bartus Gábor (2024): A mélységi ellenőrzés szabályozása I. *Határrendészeti Tanulmányok*, 21(1), pp. 5-12.
3. Kósa László (2005): A Rendőrség és a Határőrség együttműködése csapaterő alkalmazásában Somogy megyében. *Határrendészeti Tanulmányok* 2(1), pp. 107-111.
4. Lipics László (2013): *Az integrált határbiztonsági rendszer fejlesztésének lehetőségei*. Doktori (PhD) értekezés. Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem (DOI: 10.17625/NKE.2013.022).

Jogforrások

1. 40/1974. (XI. 1.) MT rendelet a Magyar Népköztársaság államhatárának őrizetéről.
2. 1993. évi LXXXVI. törvény a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról.
3. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.
4. 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről.
5. 2001. évi XXXIX. törvény a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról.
6. 40/2001. (XII. 23.) BM rendelet a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról.
7. 2/2002. (BK 10.) BM–PM–SZCSM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének kialakítására és működtetésére.
8. 20/2004. (BK 15.) BM–FMM–PM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növelésére, illetve összehangolására.
9. 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról.
10. 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről.
11. 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.
12. 8/2008. (OT 6.) ORFK utasítás a Rendőrség Határrendészeti Szabályzatáról.

13. 8/2010. (II. 19.) IRM–SZMM–PM–KHEM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növeléséről, illetve összehangolásáról.
14. 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról.
15. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
16. 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.
17. 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás a Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról.
18. 36/2018. (VI. 27.) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról.
19. 2023. évi XC. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról.

Fórizs Sándor¹:

Egy tragikus határesemény leírása

Absztrakt

A publikáció a határőrség történetének egyik rendkívüli eseményét dolgozza fel. 1962-ben szökött fegyveres csehszlovák katonákkal vívott tűzharcban egy határőr tiszt meghalt, egy pedig egész életére nyomorékká vált. Az olvasó megismerheti a történelem sorrendjét, az alkalmazott határőrizeti módszereket, az államhatáron a két ország között zajlott együttműködés rendjét. A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára eredeti okmányai feldolgozásával mutatja be az események utóéletét, a lezajlott bírósági tárgyalást, a történetekhez kapcsolódó hivatalos levelezést.

Kulcsszavak: államhatár, fegyveres határsértő, fegyverhasználat, haláleset, kutatás

Abstract

The paper discusses an extraordinary event in the history of the Border Guard. In 1962, one border guard was killed and another crippled for life in a shoot-out with armed, runaway Czechoslovak soldiers. The author elaborates on the sequence of events, the methods used to guard the border and the way the two countries cooperated at the border. He uses original documents from the National Archives of the Hungarian National Archives to present the aftermath of the events, the court proceedings and the official correspondence related to the events.

Keywords: state border, armed border violator, use of weapons, death case, search

1. Bevezetés

Publikációmban egy olyan határeseménnyel kívánok foglalkozni, amelynek során fegyveres tűzharc közben Kocsis János határőr főhadnagy az életét veszítette és Gyarmati Sándor határőr százados pedig súlyosan megsebesült, egész életére nyomorékká vált, a balassagyarmati határőr kerület bernecebaráti őrs működési területén az akkori csehszlovák – magyar államhatár honi oldalán. Az 1962-ben lezajlott eseményt részben feldolgozza két határőrségi kiadvány²,

¹ Dr. Fórizs Sándor ny. r. dandártábornok, ny. egyetemi tanár (CSc), a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészettudományi Doktori Iskola témavezetője (ORCID: 0000-0001-6019-3295; MTMT: 10002335).

² Szilvási Ferenc: Határőr hősök nyomában. BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 1979.

amelyekben a hősi halottá nyilvánított határőr katonák eseteit mutatták be. Írásom jelentősen több adatot tartalmaz a történekekkel kapcsolatban. A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában található két dokumentum gyűjteményére³ támaszkodom⁴ az események feldolgozása során és az itt fellelhető okmányok a bekövetkezett tragédia utóéletét is bemutatják. Kocsis főhadnagyot a határőrség hősi halottjának nyilvánították, posztumusz századossá léptették elő és a Kerepesi temetőben helyezték végső nyugalomra. A két tiszt esete, a történések lefolyása szakmailag is sok tapasztalatot nyújthat. A két iratgyűjtő összesen 13 db és 2 db okmányt őrzött meg, ezeknek a nyilvántartási száma a gyűjtőn belül megegyezik. Tartalmukat tekintve viszont jóval több történést mutatnak be, mint a korábban említett határőrségi kiadványok.

2. Az események lefolyása

„A bernecebaráti őrs 1962. augusztus 17-én 9 óra 30 perckor az alábbi értesítést kapta a csehszlovák határőrizeti szervektől: Juri Haisman és Jan Moravcsik elsőéves sorkatona augusztus 16-án 02 órakor megszökött alakulatától, majd 17-én 9 órakor két géppisztollyal és 500 darab lőszerrel felfegyverkezve a bernecebaráti őrs határszakaszán behatolt a Magyar Népköztársaság területére...”⁵

A további eseményeket a Belügyminisztériumnak felterjesztett határőrségi országos parancsnoki jelentés részletesen tartalmazza.⁶

A két csehszlovák karhatalmista katona 1962.08.16-án éjszaka megszökött setin-jesenice-i szolgálati helyükről, 2 db géppisztollyal és 500 db lőszerrel. Egy lopott motorkerékpárral érték el a magyar államhatárt. Magyarországon keresztül, térképet használva Hegyeshalom irányában Ausztriába akartak szökni. 08. 17-én 9.30-kor a csehszlovák hatóságok értesítették a bernecebaráti őrsöt.

A kerület előzetesen, az értesítés alapján zárást és kutatást hajtott végre, amelyben részt vettek a balassagyarmati rendőrkapitányság erői és a nagyoroszi honvédség egy százada. Nem szokványos módon a csehszlovák határőrségtől is kutyás járőr fegyverrel tevékenykedett magyar területen a

Szilvási Ferenc: Határőr hősök nyomában. BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 1987. Második bővített kiadás. ISSN: 0133-9281.

³ MNL OL HOP XIX-B-10 1962. év 10. sz doboz III/3-4. tárgykör 104. folyószám. „Tárgy: Jelentés a 10. hőr. Balassagyarmati kerület bernecebaráti őrs szakaszán történt fegyveres tűzharcról.” 1962.8.22.

⁴ MNL OL HOP XIX-B-10 1964. év 9. sz doboz II. tárgykör 6. folyószám. „Gyarmati Sándor őrnagy súlyos sebesülése, és a meghalt Kocsis János százados ügye.”

⁵ Szilvási Ferenc: Határőr hősök nyomában. BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 1979. p. 285.

⁶ „Tárgy: Jelentés a 10. hőr. Balassagyarmati kerület bernecebaráti őrs szakaszán történt fegyveres tűzharcról.” 1962.8.22.

szökevények felkutatásában. 11.00 és 16.30 között több lakossági bejelentés érkezett a határőréghez. Ezek közül kettő bizonyult fontosnak. Az egyik falusi házba bementek a keresettek vizet kérni és Esztergom felől érdeklődtek. Később egy erdész pillantotta meg őket a terepen. Ez utóbbi alapján az érintett körzetet kutatócsoportok vizsgálták át és egy horhosban felfedték a bujkálókat. A megadásra vonatkozó felszólításra több géppisztolysorozattal válaszoltak, ekkor kapott tüdő és gyomorlövést Kovács főhadnagy. Közben megérkezett a másik kutatócsoport is Gyarmati százados vezetésével. Tűzharc közben próbálták a sérültet levinni a faluba. A századost egy lövés a gerincén sebesítette meg. Haisman határsértőt szintén eltalálták, életét veszítette miközben kihozták az erdőből, őt a csehszlovák kutyavezető azonosította. Moravcsik a falu irányába menekült, ott megpróbált előbb egy motorkerékpárt beindítani, ami nem sikerült, majd egy kerékpárt szerezni. Egy őt feltartóztatni próbáló falusira több lövést adott le.

„Az egyik hazaáruló Jiri Haisman karhatalmista – elsőéves sorkatona – a tűzharc következtében a helyszínen meghalt.”⁷ Holttestét később hazaszállították. A másik karhatalmista, Jan Moravcsik visszajutott Csehszlovákiába, ott a szomszédos szervek 1962.08.17-én 20.00-kor magyar értesítés alapján elfogták.

A két súlyosan sebesült tisztet Kemencéről a legközelebbi Sahy-i kórházba, Csehszlovákiába szállították gépkocsival, ahol az egyikük műtét közbe elhunyt. Gyarmati századost a műtétet követően a kecskeméti légierő helikoptere hozta haza a Központi Honvéd Kórház sebészetre. Kocsis főhadnagyot a miniszter hősi halottá nyilvánította, előléptette századosnak. Az eseményt a magyar bizottság a csehszlovák belügyi és ügyészségi bizottsággal közösen vizsgálta ki. Meghallgatták a magyar határőr, rendőr és lakossági tanukat, valamint a csehszlovákok helyszíni szemle végzéséhez áthozták az elfogott katonát is.

A dossziében található egy jelentés⁸ a belügyminiszter helyettesének címezve. Ebben arról van szó, hogy a fegyverhasználat napján este a magyar honvédség nem tudott helikopterrel segítséget nyújtani a sebesültek elszállításához. Hivatkozik az OLP⁹ parancsnokára Szilágyi László vezérőrnagyra, aki azt mondta „A magyar légierő helikopter repülői éjszakai repülésre kiképzést ez ideig nem kaptak. Ennek következtében szigorúan tiltják - a balesetek elkerülése céljából – azok

⁷ Uo.

⁸ Uo. Jelentés a miniszterhelyettesnek 1962.9.19. aláírta az országos parancsnok.

A balassagyarmati kerületnél 1962.8. 17-én történt tűzharc során megsebesült határőr tisztek Szlovákiából történő hazaszállításáról jelent.

⁹ Országos Légvédelmi Parancsnokság.

éjszakai felszállását, illetve bevetését. Az adott napon is ennek következtében nem engedélyezték a helikopter éjjeli felszállását.”¹⁰

3. Kártérítés, anyagi támogatás

A nagyobbik iratgyűjtőben¹¹ szereplő 13 db okmány közül több is foglalkozik kártérítési és anyagi támogatással összefüggő kérdésekkel. Ezeket elolvasva láthatjuk, mennyire bonyolult az államhatáron átnyúló, két ország több szervezetét érintő kérdések rendezése. Egy levél¹² a Belügyminisztérium és a Külügyminisztérium között tartalmazza a határőrség és a minisztérium álláspontját:

„A nemzetközi magánjog általánosan elfogadott elvei szerint a károkozás helyének jogát kell alkalmazni a kárért való felelősség megítélésében. Ezt alapul véve a Magyar Polgári Törvénykönyv 348.§-a értelmében szándékos bűncselekmény elkövetése esetén a munkáltató az alkalmazottal együtt egyetemlegesen felelős. Minthogy a károkozók a Csehszlovák Szocialista Köztársaság katonái voltak, nyilvánvaló, hogy a Csehszlovák Szocialista Köztársaság felelőssége alkalmazottainak károsító magatartásáért közvetlenül is megáll.”¹³ A határőrség kérte a kártérítési igény bejelentését. Ehhez két számvetés is található az okmányok között.

A kártérítési igény piszkozata aláírás nélkül 1963.05.24. dátummal. Címzett „Kerületi Katonai Bíróságnak, OLMŰTZ CS.S.R.” Az esemény rövid leírását követően az első pontban Kocsis János ügyében a kért összeg 619.835 Ft. A 23 éves özvegy részére a kormány 3102/1960. sz. határozata alapján havi 1166 Ft állandó özvegyi nyugdíjat számoltak 43 éven keresztül 601.656 Ft értékben.

Gyarmati esetében 796.694 Ft kártérítést kértek és egy Skoda gépkocsit. Ez utóbbi járművet a csehszlovák nagykövetség képviselője ígérte meg neki, amikor a kórházi tartózkodása idején őt meglátogatta. A járművet át kívánta alakíttatni kézi kezelésre, mivel mozgásképtelenné vált. Mindenesetre a csehszlovák szervek pontosan betartották a gépkocsi felajánlására vonatkozó ígéretüket. Ezt bizonyítja egy az iratgyűjtőben szereplő kézzel írt árajánlat a Skoda gépkocsi átalakítására, 2800 Ft értékben. A két személy esetében a kártérítési igény összköltsége 1.416.694 Ft lett.

¹⁰ Uo.

¹¹ MNL OL HOP XIX-B-10 1964. év 9. sz doboz II. tárgykör 6. folyószám. Gyarmati Sándor őrnagy súlyos sebesülése, és a meghalt Kocsis János százados ügye.

¹² „BM Terv és Pénzügyi Csoportfőnökség Jogügyi Alosztály” levele, 1965.1.28. Címzett „Külügyminisztérium Külügyi Osztály.”

¹³ Uo.

A BM Terv és Pénzügyi Csoportfőnökséggel még 1965.02.02. dátummal levelezett a határőrség pénzügyi osztályvezetője. Kérte Gyarmati Sándor részére, aki ekkor szanatóriumi kezelés alatt állt, egy darab betegkocsit szerezzenek be, amelyet kézzel hajtva mozogni tud az utcán, illetve lakásán belül. Ez végül is hosszas utánjárást követően akkori nyugatnémet importból történt meg.

A pénzügyi osztályvezető másik felterjesztésben a határőrség hadtápfőnökének 1965.03.15-ei dátummal jelenti, Gyarmati szolgálati lakását elcserélik egy földszintes lakásra, amelyből ki tud jönni az utcára. Kéri, engedélyeztesse a Belügyminisztériumban, hogy az új szolgálati lakásban a szükséges átalakításokat, ajtó szélesítése, fürdőszoba átalakítása stb. határőrségi szakmunkásokkal elvégezhessek. Ehhez feltétlenül szükséges a BM engedélye.

4. A bírósági tárgyalásról

Az események egyik zárópontja egy bírósági tárgyalásról szóló jelentés¹⁴ Moravcsik János ügyében. A határőrséget feltételezésem szerint azért a pénzügy területéről képviselték, mert ekkor került sor a kártérítési igény bejelentésére is. Hazatértét követően írt részletes jelentése a dossziében található.

Moravcsik János elsőéves karhatalmista sorkatonát vádolták:

„2 ember halálával,

- Gyarmati Sándor hőr. őrgy. súlyos megsebesítésével;
- a zárásra kirendeltek életének veszélyeztetésével;
- a polgári lakosság életének veszélyeztetésével;
- leittasodással, lövöldözéssel;
- jogtalan házkutatás tartásával, kerékpár lopással, fegyver lopással, és
- szökéssel.”¹⁵

A bizonyítási eljárás során 7 magyar és 4 fő csehszlovák tanút hallgattak meg. „A tárgyalás folyamán – azokból, amit fordítottak - az volt a megállapításunk, hogy a bíróság a teljes igazság kiderítésére törekedett,”¹⁶ írja a felterjesztő, akinek nyelvismeret hiányában érezhetően nehéz volt követni a történéseket.

A vádlottat 11 év szabadságvesztés büntetésre ítélték.

¹⁴ „Jelentés” 1963.6.4. Címzett az országos parancsnok, aláírta a pénzügyi osztályvezető.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Uo.

A jelentésre ceruzával a felterjesztő részére az alábbi utasítást írták: „A kártérítési igény összeállítását folytatni kell. VI 6”¹⁷. Ekkor még nem volt világos, hogy Gyarmati őrnagy egyáltalán életben fog-e maradni. Ezt mutatja, hogy a kártérítési igénynél még azt is kiszámolták, hogy esetleg az özvegye részére milyen nyugdíjat, egyéb támogatást szükséges biztosítani.

1963. május 27-29-én Pozsonyban tartotta az Olmütz-i katonai bíróság a tárgyalást. A határőrség képviselője itt bejelentette megbízásának megfelelően, hogy kártérítési igényünket diplomáciai úton kívánjuk érvényesíteni. Ekkor még nem rendelkeztek lezárt hivatalos okmányokkal, a kórház végleges zárójelentést még nem adott ki.

Az iratgyűjtőben található egy „Megbízólevél” 1963. május 24-ei dátummal, amelyben a határőrség országos parancsnoka (Dr. Korom Mihály vezérőrnagy) megbízza DI századost, hogy az olmützi katonai bíróság 3.T-39/1963. számú megkeresése alapján a tárgyaláson a határőrséget másodmagával képviselje Gyarmati Sándor őrnagy és a hősi halált halt Kocsis János százados ügyében.

5. Zárógondolatok

A levéltári dokumentumok feldolgozása több észrevételre is lehetőséget nyújt. Szerencsére ilyen fegyverrel elkövetett gyilkosságra a határrendészet/határőrízet során csak igen ritkán kerül sor. Ennek ellenére a magyar határőrség történetéből jó néhány esetet fel tudnánk sorolni. Az okmányokból nem tűnik ki, miként juthatott a két csehszlovák sorkatona a laktanyájukban fegyverhez és ilyen nagy mennyiségű lőszerhez. Az az elképzelésük, hogy magyar területre jönnek, motorkerékpárt szereznek és Esztergomon, Győrön, Hegyeshalmon keresztül Ausztriába szöknek, eleve egy elvetélt ötlet lehetett. Nem volt reális alapja, hiszen szinte azonnal körözni kezdték őket, Magyarországon nem rendelkeztek segítőkkel. Figyelemre méltó a határozott cselekvésük, a fegyverhasználat erőszakossága, könyörtelensége.

Jól vizsgázott az államhatár menti kétoldalú együttműködés. Ebből kiemelhetjük a rugalmas értesítést, a lakosság igénybevételét az információk nyújtása terén, a megszervezett határzárást, kutató csoportok alkalmazását. Jó példa volt a határőrség, rendőrség, honvédségi század alkalmazása és csehszlovák kutyás járőr igénybevétele magyar területen. Szomszédjaink segítettek a sérültek gyors elszállításában és ellátásában a kézzelfoghatóan közelebbi csehszlovák kórházban. Esetleg óvatosan mondhatjuk, a kutatócsoportok talán nem voltak eléggé körültekintőek, nem számoltak fegyverhasználatlaltal.

¹⁷ Uo.

A csehszlovák belügyi szervek korrektül viszonyultak a kártérítési igényekhez.

A határőrség példásan igyekezett a haláleset és a súlyos sérülés következményeit különböző juttatásokkal, támogatással enyhíteni.

Felhasznált irodalom:

- Szilvási Ferenc: Határőr hősök nyomában. BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 1979.
- Szilvási Ferenc: Határőr hősök nyomában. BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség kiadványa, Budapest, 1987. Második bővített kiadás. ISSN: 0133-9281.
- MNL OL HOP XIX-B-10 1962. év 10. sz doboz III/3-4. tárgykör 104. folyószám. „Tárgy: Jelentés a 10. hór. Balassagyarmati kerület bernecebaráti őrs szakaszán történt fegyveres tüzharcról.” 1962.8.22.
- Jelentés a miniszterhelyettesnek, 1962.9.19., aláírta az országos parancsnok.
„A balassagyarmati kerületnél 1962.8. 17-én történt tüzharc során megsebesült határőr tisztek Szlovákiából történő hazaszállításáról jelent.”
- MNL OL HOP XIX-B-10 1964. év 9. sz doboz II. tárgykör 6. folyószám. „Gyarmati Sándor őrnagy súlyos sebesülése, és a meghalt Kocsis János százados ügye.”
- „BM terv és Pénzügyi Csoportfőnökség Jogügyi Alosztály” levele, 1965.1.28. Címzett „Külügyminisztérium Külügyi Osztály.”
- „Jelentés” 1963.6.4. Címzett az országos parancsnok, aláírta a pénzügyi osztályvezető.

Pongó Krisztián¹:

Miért nem indult el 2024-ben az Európai Határregisztrációs Rendszer?

Absztrakt

Cél: Az Európai Határregisztrációs Rendszer (EES) élesindulásának megghiúsulásának okai, illetve az új megoldások a rendszer bevezetésére.

Módszertan: Az elérhető EES rendelet² és a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző európai uniós ügynökség (eu-LISA) dokumentumai alapján

Megállapítások: Az elérhető információk alapján a központi rendszer és a nemzeti rendszerek közötti adatcsere nem stabil, a tesztelések során nyilvánvalóvá vált, hogy a központi rendszer válaszüzenetei nem konzisztensek.

Kulcsszavak: EES, határrendészet, határigazgatás, IT fejlesztés

1. Bevezetés

Az Európai Határregisztrációs Rendszer (Entry/Exit System – EES, továbbiakban EES) a nagyméretű informatikai rendszerek között információcsere, közismertebb nevén interoperabilitás, egyik sarokköve. Az elmúlt 5 évben az Európai Bizottság többször is módosította az EES éles indulásának dátumát, legutoljára 2023 októberében, amikor a Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén a belügyminiszterek megszavazták a rendszer legújabb, akkor már véglegesnek gondolt élesindulás időpontját, 2024. negyedik negyedévére datálva³. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagy méretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző európai uniós ügynökség (továbbiakban: eu-LISA), javaslatot tett, hogy ez a dátum 2024. november 10. szombat legyen⁴. A fejlesztések és tesztelések felgyorsultak, azonban a céldátum előtt 2 hónappal három tagállam, Németország, Franciaország és Hollandia, nem jelentette készre a saját nemzeti szakrendszerét, ezáltal megakadályozva az éles üzembeállást. Jelen publikáció

¹ Pongó Krisztián r. százados (Belügyminisztérium, Európai Belügyi Együttműködési Főosztály).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2226 rendelete. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R2226>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

³ 2023. október 19. Bel- és Igazságügyi Tanács ülése.

⁴ 2024 március 4. Bel- és Igazságügyi Tanács ülése.

ennek részleteit tárja fel, hogy pontosan megértsük újabb halasztás indokait, valamint a jövőbeli terveket.

2. Az EES rendszer működése

Mielőtt továbbhaladnánk a sikertelen rendszerindítás indokainak feltárásával és a lehetséges megoldással, először meg kell ismernünk, magának az EES-nek a célját és működését. Az EES fő céljai a határforgalom-ellenőrzés hatékonyságának fokozása, a tagállamok területére beutazás feltételei ellenőrzésének elősegítése, a túltartózkodó személyek azonosításának és felderítésének lehetővé tétele; hozzájárulás a terrorista bűncselekmények vagy egyéb súlyos bűncselekmények megelőzéséhez, felderítéséhez és nyomozásához.

Az EES működése során a tagállamok területére rövid távú tartózkodás céljából belépésre jogosult harmadik országbeli állampolgárok belépésének és kilépésének idejét és helyét elektronikusan rögzíti, és kiszámítja az engedélyezett tartózkodásuk időtartamát. Az EES központi rendszerének fejlesztéséért, üzemeltetéséért és a megfelelő biztonsági specifikációért az eu-LISA felelős⁵. A tagállamok feladata a saját határregisztrációs rendszereik összekötése – amennyiben nem rendelkeznek ilyennel – fejlesztése, ami az EES központi rendszer felé továbbítja a szükséges adatokat. Az EES-t főszabály szerint a külső határokon kell működtetni és a harmadik országbeli állampolgár határátlépéseit (vagy a beléptetés megtagadását) kell rögzíteni benne, a személyek alfanumerikus és biometrikus azonosító⁶ adataival együtt⁷.

A gyakorlatban ez úgy nyilvánul meg, hogy a belépni kívánó személyről az eljáró határrendész egy EES aktát⁸ hoz létre, amely tartalmazza a harmadik országbeli állampolgár személyes adatait, ujjnyomatát és arcképét, belépés helyét és idejét, kilépés helyét és idejét, korábbi ki- és belépések helyét és idejét, tartózkodási napok számát és amennyiben vízum kötelezett a kiállított vízum adatait⁹. Továbbá, amennyiben volt, a határátlépés megtagadásának tényét, idejét és indokát¹⁰. Egy

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2226 rendelet 5. cikk.

⁶ A témáról bővebben lásd: Balla József - Kalmár Ádám - Nagy Ivett - Németh Ágota: Biometrikus adatok megjelenése az új európai határrendészeti adatbázisokban. Határrendészeti Tanulmányok 18. évf. (2021) 3. szám pp. 6-19.; Balla József: A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonság-növelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. Dialóg Campus Kiadó, Budapest (2019), 190 p.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2226 Rendelet 1. cikk.

⁸ Loc.cit. 14. cikk (1) bekezdés.

⁹ Loc.cit. 17. cikk (2) bekezdés d) e) g) pontok.

¹⁰ Loc.cit. 18. cikk (4) bekezdés.

személyről, egy akta hozható létre, amelyet az EES rendszer tárol. Akiról már létezik akta, arra központi rendszerben rá lehet keresni a személyes adatai, biometrikus azonosítói, vízum információi alapján.

Az EES rendszer további két nagy informatikai rendszerrel is kommunikál, amely segíti a határrendészeti szervek munkáját. Az említett két rendszer a Vízuminformációs Rendszer (továbbiakban: VIS) és Schengeni Információs Rendszer (továbbiakban: SISII), amelyek az akta létrehozása, valamint a lekérdezés során automatikusan információt szolgáltatnak az érvényes vízumról és az esetleg SIS jelzésekről.¹¹ Természetesen ez csak egy nagyon leegyszerűsített összefoglalása az EES rendszer működésének, továbbá csak a központi rendszer működése került bemutatásra, a tagállami nemzeti rendszerek, amely Magyarország vonatkozásában a Nemzeti Határforgalom és Regisztrációs Rendszer (NHERR vagy másik nevén NovaBorder), további funkciókkal is rendelkeznek, amelyek ebben a tanulmányban nem kerülnek bemutatásra.

3. Az indok

Az EES működésének ismerete mellett, már látható, hogy a fejlesztésnek nem csak egy új informatikai rendszer létrehozása volt a célja, hanem rendszer kapcsolatok kiépítése és az adatok egy helyen történő megjelenítése. Az előbbieket alapján egy olyan központi szolgáltatást kell létrehozni, ami egy időben, több ezer akta létrehozását, lekérdezését, valamint más rendszerekből történő kommunikációt tud kezelni, rövid idő alatt. Ennek megvalósítása céljából egy összetett ütemezésre volt szükség, ami tartalmazza a különböző tesztelési időszakokat és az élesindulás időpontját. Ahhoz, hogy megértsük mi történt 2024-ben, meg kell ismernünk, hogy mik az éles indulás előfeltételei és a korábbi halasztások okait.

Az EES rendelet alapján a rendszer akkor kezdheti meg éles működését, amennyiben az alábbi feltételek teljesülnek¹²:

- A tagállamok saját jogszabályi környezetükbe átültették az EES rendeletet.
- A tagállamok nemzeti fejlesztéseiket készre jelentik.

¹¹ Fel kell hívnom a figyelmet, hogy az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2226 rendelet 8a cikk. alapján az EES-t össze kell kötni az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszerrel (European Traveler Information and Authorisation System – ETIAS), amely jelenleg fejlesztés alatt áll és az EES élesindulása után kezdi meg a működését.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2226 rendelete 66. cikk.

- Az eu-LISA készre jelenti a központi rendszer fejlesztését.
- Az eu-LISA sikeresen végrehajtottak jelenti az EES teszteléseket.

A központi EES fejlesztési feladataival az eu-LISA megbízta az olasz Leonardo¹³ és a francia ATOS¹⁴ által alkotott konzorciumot. Az eredeti ütemezés alapján az EES rendszer 2021-ben került volna bevezetésre, azonban akkor a Covid-19 járvány okán az IT technológiai eszközök gyártása leállt, mikrocip hiány lépett fel, amely hatással volt a konzorcium munkájára, így állításuk szerint később tudták szállítani a központi rendszert.

A chip hiányából adódó helyzet 2022-re normalizálódott, addigra a fejlesztéssel nem haladt az ütemtervnek megfelelően a konzorcium. Emiatt egy újabb ütemezés kidolgozására került sor, amely egy úgynevezett Minimális Értékű Termék (Minimal Value Product – továbbiakban: MVP) fejlesztés. Az MVP lényege, hogy a fejlesztő egy kezdetleges verziót bocsájt ki a termékből, ami alapvető funkciókat képes ellátni és ütemezetten egészíti ki újabb és újabb képességekkel. Az egymás követő verziókat a tagállamok egy tesztkörnyezetben tudják kipróbálni és visszajelezni a fejlesztőnek, hogy az adott funkciók működnek, illetve milyen hibákat tapasztalnak. Az eu-LISA így kidolgozta az akkor véglegesnek gondolt ütemtervet az EES bevezetésére. Az ütemterv megismerésének céljából bemutatom az egyes tesztelési fázisokat és azok anno tervezett dátumait.

Az első fázis a kapcsolódási tesztek végrehajtása, amelyet két lépcsőben kell végrehajtania a tagállamoknak. Az előzetes kapcsolati teszt (pre- connectivity test– Pre-CT), amelynek lényege, hogy az EES központi rendszer és a tagállami nemzeti rendszer összekötésre kerüljön. Ezt követi a kapcsolati teszt (Connectivity test – CT), amikor a már összekötött nemzeti rendszer egy üzenetet küld a központi rendszerbe, ahonnan visszakap egy értesítést, hogy fogadták az üzenetet. A pre-CT és CT tesztekre az integrált ütemezés alapján 2023. áprilisa és 2024. januárja közötti időszakban került sor. Az időszak azért került elnyújtásra, mivel a kapcsolódási tesztek mellett a tagállamok párhuzamosan tudták a nemzeti rendszereiket fejleszteni.

A CT tesztek után az úgynevezett végfelhasználói folyamatok tesztelésére (Business test) került sor. Ekkor már a tagállamok nem egyszerű üzeneteket küldenek a központi rendszernek, hanem

¹³ <https://www.eulisa.europa.eu/news-and-events/news/today-we-placed-cornerstone-new-information-architecture-justice-and-home> Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

¹⁴ Loc.cit.

konkrét teszteseteket, aktákat hoznak létre, lekérdezéseket hajtanak végre az erre kialakított tesztkörnyezetben. A tesztelés során az eu-LISA a központi rendszert különböző tesztesetekkel töltötte fel, amelyeket a tagállamoknak a nemzeti rendszerükön keresztül kellett lekérdezniük a tesztkörnyezetben. A sikeresen és nem sikeresen végrehajtott tesztekéről a tagállamok visszajeleztek az ügynökségnek és hibajavítás után újra végre kellett hajtani a lekérdezéseket. A végfelhasználói teszt akkor volt sikeres, amikor a tagállamok minden tesztesetet le tudtak futtatni és választ is kaptak a központi rendszertől. A tesztelési időszak 2024. februárjától ápriliséig tartott volna, azonban központi hiba miatt a tesztkörnyezet többször nem volt elérhető, így a tesztelési időszak meghosszabbításra került 2024. augusztus végéig.

Az élesindulás előtt pedig egy éleskörnyezetben történő tesztelésre került sor, amiben a végfelhasználói teszteléshez hasonlóan akta létrehozást, lekérdezést, keresést hajtanak végre a tagállamok. Ennek a célja az volt, hogy az élesindulást megelőzően felderítésre kerüljenek azok a hibák, amik akadályozhatták volna a rendszer üzembeállítását. Az éles tesztelésre 2024. október 15-16. között került sor.

A tesztelési feladatok végrehajtása mellett a tagállamoknak 2024. szeptember 25-ig a készenállásról szóló jelentést (Declaration of Readiness – DOR) kellett tenniük az Európai Bizottság felé. A jelentés tartalmazza, hogy a tagállam implementálta a rendeletből adódó jogi feladatokat, továbbá végrehajtották a nemzeti fejlesztéseiket.¹⁵

Leegyszerűsítve ez azt jelenti, hogy az EES rendelet 66. cikke szerinti jelentéseket és tesztelési feladatokat legkésőbb 2024. október 16-ig, minden tagállamnak végre kellett volna hajtania. Ennek ellenére 2024. szeptember 25-ig három tagállam, Németország, Franciaország és Hollandia nem adta le a jelentését, közösen azt nyilatkozták, hogy az októberi élesteszteselés után fogják benyújtani a dokumentumot, mivel tudni szeretnék, hogy a központi rendszer megfelelően, hibák nélkül

¹⁵ Az EES-el kapcsolatos hazai fejlesztésekről lásd.: Vedó Attila: „We HAVE a Dream”: A Határigazgatási és Vízügy-politikai Eszköz (HAVE) programjában tervezett fejlesztések helyzete és lehetőségei. Magyar Rendészet 24. évf. (2024) 3. szám pp. 155-170.; Vedó Attila - Tóth Judit: Európai uniós források a határellenőrzés fejlődésének szolgálatában. In: Szabó Csaba (szerk.): Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízügy-politikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Belügyminisztérium, Budapest (2024) pp. 9-32.

működik.¹⁶ Az eu-LISA és a Bizottság ezt tudomásul vette, így minden tagállam megkezdhette a felkészülést az októberi éles tesztelésre.

Az októberi élestesztelésen a Belügyminisztérium képviselőjében, a hazai projektért felelős ORFK-val közösen vettem részt. Sajnos a végrehajtás korántsem ment olyan zökkenőmentesen, mint az tervezve volt. A rendszer az első nap elérhetetlen volt, a reggel 8 órától tervezett indulás helyett az első tesztelési feladatra délután 14.00 órakor került sor, valamint az előkészített tesztfeladatok közül a vízuminformációkkal, valamint a biometriai információkkal történő lekérdezéseket nem lehetett végrehajtani. A tesztelésről kiadott összefoglaló jelentésből jól látható, hogy milyen hiányosságokkal küzd a központi rendszer. Ezután a három tagállam, arra hivatkozva, hogy a központi rendszer működése nem megbízható, nem adta le a készenléti jelentésüket, egyértelműen jelezve, hogy nem támogatják a rendszer élesindulását. A 2024. október 10. Bel- és Igazságügyi Tanács ülésen a belügyminiszterek megszavazták az EES rendszer élesindulásának halasztását, továbbá egy kompromisszumos megközelítés lehetőségét a rendszer indításáról¹⁷.

Fentiekre tekintettel jogosan tehetjük fel a kérdést, hogy a központi rendszer valóban komoly hibákkal rendelkezett a tesztelési időszakban? A központi EES fejlesztésének státuszáról az EES-ETIAS Tanácsadói Csoporton¹⁸ belül számolt be az eu-LISA. A csoport minden hónapban ülésezik, így havi szinten riportál a fejlesztések állásáról. A 2024. augusztus 22. ülésen az eu-LISA jelezte, hogy a központi rendszerben tapasztalhatóak olyan hibák, amelyek megoldása nélkül nem tudják készre jelenteni a rendszert, de ezek megoldására legkésőbb szeptemberig sor kerül. Ezek a hibák főleg a biometrikus lekérdezéseket, illetve a központi EES és központi VIS között kommunikációt érintették. Véleményem szerint ezeknek a hibáknak a javítására nem került teljes mértékben sor az októberi éles tesztelés időpontjáig, ami ahhoz vezetett, hogy pont a vízum adatokkal és biometriákkal történő lekérdezéseket nem lehetett végrehajtani.

¹⁶ eu-LISA Igazgató Tanácsának budapesti ülése 2024. szeptember 26-27. (<https://www.eulisa.europa.eu/news-and-events/news/eu-lisa-management-board-convenes-its-50th-meeting-budapest>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

¹⁷ 2024. október 10-11. Bel- és Igazságügyi Tanács ülése. (<https://www.consilium.europa.eu/hu/meetings/jha/2024/10/10-11/>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

¹⁸ Az eu-LISA által a 27 tagállam, eu-LISA és a Bizottság által alkotott szakértői csoportja, amely az EES fejlesztését követi nyomon. (<https://www.eulisa.europa.eu/about-us/organisation/advisory-groups/ees-etias>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

Ebből kifolyólag jogos a három tagállam óvatossága, miszerint a saját rendszereik működnek, de ha a központi rendszer nem képes megfelelően működni, akkor a határátkelőhelyeken már a nulladik órában összeomlana a teljes határigazgatás, ami egy frankfurti, párizsi vagy egy amszterdami repülőtér vonatkozásában, napi több százszázalékos forgalommal katasztrofális hatással lett volna, nem is beszélve a szárazföldi határátkelőhelyekről.

4. A megoldás

Szintén jogosan tehetjük fel a kérdést, hogy erre a helyzetre milyen megoldást lehet találni? Az EES rendelet világosan kimondja, hogy a rendszert egyszerre kell elindítani, minden határátkelőhelyen, így semmilyen könnyítésre nincs lehetőség. A német, francia és holland kollégák véleménye alapján a jelenlegi központi rendszerrel, egy ilyen méretű élesindulás során elkerülhetetlen a részleges vagy teljes rendszerleállás, ami a közúti határon akár kilométeres sorokat a légi, vasúti határátkelőhelyeken több órányi várakozást vonna maga után. Javasolták, hogy a rendszer fokozatosan kerüljön bevezetésre, ami a gyakorlatban azt jelentené, hogy csak bizonyos határátkelőhelyeken, extrém esetben csak bizonyos határsávokon induljon el az EES használata.

Az Európai Bizottság hosszas vizsgálat után azzal a javaslattal állt a tagállamok elé, hogy egy kiegészítő rendelet létrehozásával, eltér az EES rendeletről és lehetőséget ad a progresszív bevezetésre. A rendelet tervezetét 2024. december 4-én ismertették a tagállamokkal¹⁹. A progresszív bevezetés egy hat hónapos időszakot ölelne fel, ami három nagy mérföldkövet foglalna magában.

A 180 nap alatt a tagállamoknak 4 mérföldkövet kell elérniük. Az első 60 napban legalább 1 határátkelőhelyen kell megkezdeni az EES működtetését és a határforgalom 10%²⁰-át kell rögzíteni ebben a 60 napban, biometrikus adatok rögzítése nélkül. A 61. naptól a 90. napig a határátkelőhelyek 50%-ának kell csatlakoznia és a kalkulált éves határátlépések 50%-át kell rögzíteni az EES rendszerben, már biometriai adatokkal kiegészítve. A 91. naptól a 150. napig a határátkelőhelyek 100%-nak kell csatlakoznia az EES rendszerhez és továbbra is a teljes

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a határregisztrációs rendszer működésének fokozatos megkezdése tekintetében az (EU) 2017/2226 rendelet és az (EU) 2016/399 rendelet egyes rendelkezéseitől való ideiglenes eltérésről. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52024PC0567>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

²⁰ Az eu-LISA az elmúlt 3 év határforgalmi adatai alapján a tagállamok részére egyedileg kalkulálja ki a teljes éves forgalmat, aminek a 10%-át kell teljesítenie a tagállamoknak az első 60 napban.

határátlépések számának 50%-át kell rögzíteni. Végül a 170. naptól a határátlépések 100%-át kell rögzíteni az EES-ben.

Fontos kiemelni, hogy a tagállamok bármely fázisnál – akár a progresszív időszak kezdetétől is – dönthetnek úgy, hogy megkezdik az EES teljeskörű alkalmazását. A derogációk tekintetében fontos kiemelni, hogy a Schengeni Határellenőrzési Kódex szerinti tartózkodási idő megfelelő nyomon követés érdekében a 180 napos átmeneti időszak alatt tovább folytatódna a külső határokon a személyek úti okmányának bélyegzőlenyomattal történő ellátása, függetlenül attól, hogy az adott személy EES ellenőrzés alá esik-e. Azokon a határátkelőhelyeken, ahol az EES-t működtetik, ott a beléptetések megtagadását már a rendszerben kell rögzíteni, ideértve a biometrikus adatok ellenőrzését is. A progresszív bevezetés időszakának (180 nap) lejáratát követően kezdődne meg az EES teljes funkcionalitással történő működtetése.²¹

Fentiekre tekintettel a progresszív bevezetés során egyfajta élesműködés/tesztelés valósulna meg, ahol a tagállamok elkezdik adattal feltölteni a rendszert ezzel vizsgálva annak terhelés tűrését, valamint válaszadási idejét és pontosságát. A német, francia és holland képviselők jelezték, hogy csak abban az esetben nyújtják be készenléti jelentésüket, ha a progresszív időszak sikeresen zárul.

A rendelettervezet a soron következő Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén – a publikáció írásának időpontjában ez a 2025. március 06. – szavaznak a belügyminiszterek annak elfogadásáról, amennyiben ők egyetértenek, úgy a következő lépés az Európai Parlament és az Európai Tanáccsal történő trilógus tárgyalások megkezdése. Amennyiben a három intézmény egyetért, abban az esetben lehet a rendeletet kihirdetni. Tekintettel arra, hogy egy folyamatban lévő tárgyalássorozatról van szó, így nem lehet pontosan megmondani mikor fog tudni az EES élesüzembe állni, a progresszív időszak megkezdésének, a legjobb forgatókönyv esetén, a 2025 október-novembere mondható, így fél évvel számolva az élesindulás 2026 első félévében történhet meg. Természetesen ezek az időpontok erősen függenek a trilógus tárgyalásoktól, a rendszer státuszától, valamint a tagállamok szakrendszereinek státuszától.

²¹ Az ellenőrzési technológiára gyakorolt hatásai tekintetében bővebben lásd: Zsákai Lénárd - Balla József - Herczeg Mónika - Vájlók, László - Vedó Attila - Pető János: Az Automatizált Határellenőrzési Rendszer működésének vizsgálata és értékelése. Belügyi Szemle 71. évf. (2023) 2. szám pp. 303-315.; Balla József: A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonság növelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. Dialóg Campus Kiadó Budapest (2019), 190 p.

5. Zárószó

Az EES rendszer bevezetése egy már régóta várt könnyítés lenne az európai határigazgatás rendszerében. A fejlesztés sikeres lezárása olyan eszközt adna a határrendészek kezébe, amely egy helyen jeleníti meg a legfontosabb információkat a be- illetve kiléptetni kívánt harmadik országbeli állampolgárokról, támogatja a döntéshozatalt és végre megszűnik a különböző rendszerekben történő keresztlekérdezés és a bélyegzőlenyomatokkal történő tartózkodási napok számítása. Továbbá egy fontos lépés egy nagyobb fejlesztés, a nagyméretű európai uniós rendszerek közötti interoperabilitás kialakításában.

Felhasznált irodalomjegyzék

Források

1. Zsákai Lénárd - Balla József - Herczeg Mónika - Vájlok, László - Vedó Attila - Petó János: Az Automatizált Határellenőrzési Rendszer működésének vizsgálata és értékelése. Belügyi Szemle 71. évf. (2023) 2. szám pp. 303-315.
2. Balla József - Kalmár Ádám - Nagy Ivett - Németh Ágota: Biometrikus adatok megjelenése az új európai határrendészeti adatbázisokban. Határrendészeti Tanulmányok 18. évf. (2021) 3. szám pp. 6-19.
3. Balla József: A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság alakulására. Dialóg Campus Kiadó, Budapest (2019), 190 p.
4. Vedó Attila: „We HAVE a Dream”: A Határigazgatási és Vízümpolitikai Eszköz (HAVE) programjában tervezett fejlesztések helyzete és lehetőségei. Magyar Rendészet 24. évf. (2024) 3. szám pp. 155-170.
5. Vedó Attila - Tóth Judit: Európai uniós források a határellenőrzés fejlődésének szolgálatában. In: Szabó Csaba (szerk.): Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Belügyminisztérium, Budapest (2024) pp. 9-32.
6. Az Európai Parlament és a Tanács (Eu) 2017/2226 rendelete a tagállamok külső határait átlépő harmadik országbeli állampolgárok belépésére és kilépésére, valamint beléptetésének megtagadására vonatkozó adatok rögzítésére szolgáló határregisztrációs rendszer (EES) létrehozásáról és az EES-hez való bűnüldözési célú hozzáférés feltételeinek

meghatározásáról, valamint a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény, a 767/2008/EK rendelet és az 1077/2011/EU rendelet módosításáról.

7. Az Európai Parlament és a Tanács Rendelete a határregisztrációs rendszer működésének fokozatos megkezdése tekintetében az (EU) 2017/2226 rendelet és az (EU) 2016/399 rendelet egyes rendelkezéseitől való ideiglenes eltérésről.

Online források

1. Today we placed the cornerstone of the new Information architecture for the Justice and Home Affairs domain – eu-LISA honlap. (<https://www.eulisa.europa.eu/news-and-events/news/today-we-placed-cornerstone-new-information-architecture-justice-and-home>)
Letöltés ideje: 2025. 02. 28.
2. Eu-LISA Management Board Convenes for its 50th Meeting in Budapest. (<https://www.eulisa.europa.eu/news-and-events/news/eu-lisa-management-board-convenes-its-50th-meeting-budapest>) Letöltés ideje: 2025. 02. 28.

Sárközi Botond:¹

A közel-keleti válság miatt kialakult jelenlegi migrációs helyzet, illetve annak várható alakulása rövid, közép és hosszútávon²

A közel-keleti válsághelyzet fokozatosan növeli a nyomást a térségben élő civil lakosságra. Bár jelenleg nincs érzékelhető hatása ennek az EU külső hatáira,³ kiemelt jelentőséget kell szentelni a régióknak egy esetleges eskzalálódás megelőzése, illetve kezelése érdekében.

1. A jelenlegi migrációs helyzet Libanon partvidékén

A Frontex folyamatosan monitorozza a libanoni tengerpartokat műholdas képelemzések segítségével, amelyeket az Európai Műhold Központ (European Satellite Center)⁴ képelemzői továbbítanak további feldolgozásra. Ezeket az elemzés során összevetik a helyszínről és a műveleti területekről érkező információkkal. A folyamatos képelemzés lehetővé teszi a változások nyomkövetését is, ellentétben az esetleges képek lekérésével. A Közel-Keleten kialakult kritikus helyzet hatására az EU külső határai is nyomás alá kerülhetnek, ezért kiemelt szerepet kap a térség monitorozása.

A legfrissebb műholdfelvételeken is növekvő aktivitás jeleit lehet felmutatni, amelyek köthetőek a biztonsági helyzet romlásához, és belső kényszervándorlók (IDP-k)⁵ megjelenéséhez.

A legfőbb változások egyrészt a migránsok számában jelentkeznek, másrészt az esetleges tengeri illegális migrációhoz szükséges eszközök, csónakok, hajók számának növekedésében mutatkoznak meg. A két legutóbb értékelt helyszín közül Sidon van közelebb az IDF⁶ által ostromolt területekhez, itt észlelhető, hogy a Libanon délebbi területeiről evakuáltak vélhetően egy iskola épületében lettek elszállásolva. A másik helyszín, Baabda, Bejrút nemzetközi repülőtéréhez van közel, a várostól délre. Itt több sátrat, új törmelékeket, motorkerékpárokat, új csónakokat találhatunk a korábbi felvételekhez képest; az efféle aktivitás mindenképp az előkészítő munkák

¹ A szerző a Frontex migrációs elemzője, a tanulmány nem a Frontex hivatalos állásfoglalása, hanem a szerző önálló műve.

² A tanulmány 2024.10.14-én készült.

³ <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/> - Letöltve: 2024.10.24.

⁴ <https://www.satcen.europa.eu/> - Letöltve: 2024.10.24.

⁵ Ritecz György – Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0 Hanns Seidel Alapítvány, Budaörs, 2016. 17. old.

⁶ Israel Defense Forces.

része: az embercsempészek párhuzamosan építik fel a beszerzési láncokat (csónakok, üzemanyag, átmeneti szállások) és az irreguláris migránsok rekrutálását (illegális utak meghirdetése, tudatosítása, a migránsok kiválogatása anyagi lehetőségeik alapján stb.).

A tényleges tengeri illegális migrációhoz azonban elengedhetetlenek az alábbi feltételek:

- kellő számú fizetőképes utas;
- kellő utánpótlás (csónak, üzemanyag) az esetlegesen növekvő igények kielégítéséhez;
- megfelelő időjárási feltételek (a tengeri balesetek, tragédiák azonnal megtörhetik az utazási kedvet);
- a parti őrk kijátszása vagy korrumpálása.

Jelenleg az első feltétel csak részlegesen teljesül, ugyanis a belső elvándorlók egy része egyelőre nem szándékozik, vagy (anyagilag, vagy más okból) nem képes fedezni a határátlépéseket, illetve a szárazföldi mozgást preferálja Szíria felé. A második feltétel is jelenleg gyenge lábakon áll, a régióban egyelőre nincs jól képzett és jól felszerelt embercsempész csoport, amely képes lenne a tömeges illegális migrációt támogatni. A harmadik feltétel egyelőre adott, azonban gyorsan romolhat, mivel a Földközi-tenger ezen partvidékén az éves szezonális alapján a tengeri átkelések fokozottan veszélyesek novembertől kezdve. A negyedik feltétel sem adott, figyelembe véve a libanoni hadsereg jelentését, amely szerint a múlt szombaton 99 irreguláris migránst tartóztattak fel Tripoli vizeinél, abban hogy Ciprus felé vegyék az útjukat, illetve figyelembe véve azt a tény is, hogy április óta a ciprusi hatóságok is járőröznek a libanoni vizek közelében.

2. Az illegális migráció várható alakulása rövidtávon

A fent említett 4 tényező arra enged következtetni, hogy a tengeri illegális migráció felfejlődésének egyelőre nem, vagy csak korlátozottan adottak a feltételei. A legközelebbi, ezért legkézenfekvőbb tengeri EU-s úticél Ciprus. Ciprusra Szíriából/Libanonból 2024-ben 2.818 migráns érkezett, az év elején folyamatosan emelkedő ütemben: januárban 453 fő, februárban 698 fő, márciusban 817 fő és áprilisban 850 fő. A 14. héttől fogva azonban a ciprusi hatóságok megkezdték a libanoni vizek szisztematikus ellenőrzését két járőrhajóval, és ennek hatására a tengeri migráció elhalt (14. hét: 526 fő, 15. hét: 194 fő, 16. hét: 130 fő, és a 17. héttől fogva 0 fő),⁷ és azóta kizárólag Törökország felől, főként kompokon érkeztek irreguláris migránsok a szigetországba a tengeri útvonalakat tekintve.

⁷ Ez jól érzékelhető a UNHCR adataiban is. Lásd, <https://data.unhcr.org/en/situations/europe-sea-arrivals/location/24473> - Letöltve: 2024.10.24.

A közel-keleti háborús események, vagyis Izrael harcának kiterjesztése libanoni területekre, azonban feltételezi, hogy ez a migrációs helyzet könnyen megváltozhat. Általában véve elmondható, hogy a háborús övezetből evakuáltak sokkal elszántabbak, ha már elhatározták, hogy elhagyják a térséget (mivel sokan megpróbálnak a háborús övezet közvetlen környezetében maradni azt remélve, hogy a konfliktus belátható időn belül elhal és hazatérhetnek). Másrészt a nemzetközi gondolkodás jóval elfogadóbb olyan migránsok tekintetében, akik nem gazdasági okból vándorolnak, hanem az életüket fenyegető veszély elől, ami húzó tényező a migránsok számára az EU-s övezet felé. Mivel Libanon mintegy másfél millió szírt fogadott be az Arab Tavasz óta, közülük tekintélyes számban lehetnek olyanok, akik Libanon destabilizálódásával nem a hazatérésben fognak gondolkodni, sem a maradásban, ezért könnyebben dönthetnek az EU irányába való távozás mellett. Ehhez Ciprus tekintetében hozzá kell tenni azt is, hogy a szigetországban tekintélyes méretű szír populáció nőtte ki magát, mivel az ország nem tagja a schengeni övezetnek, ezért a továbbjutás nehézkes, illetve a ciprusi szociális támogatások tisztességes megélhetést tesznek számukra lehetővé.

A fenti érvek mellett, amelyek a libanoni térség elhagyása mellett szólnak, most essék szó a visszatartó-toló tényezőkről⁸ is. Az előző fejezetben említettem négy tényezőt, amelyek közül három teljesen, vagy részben nem teszi egyelőre lehetővé a tengeri illegális migrációt. Ezeken túl további toló tényező, hogy Ciprus felfüggesztette a szír állampolgárok menekültekérelmi lehetőségét,⁹ és hogy Cipruson az általános közhangulat meglehetősen feszült lett az elmúlt években a szírek nagyszámú jelenléte miatt, számos (erőszakos) tüntetés is kialakult.¹⁰ Korábbi Frontex publikációkban már ismertettük Ciprus evakuációs és befogadó programjairól EU-s és harmadik országbeli állampolgárok esetében.¹¹ Ezek támogatják az európai állampolgárok kimenekítését, de nem feltétlenül vonzóak harmadik állampolgárok számára.

Ciprus mellett korábban közvetlen illegális migráns hajók érkeztek Olaszországba és Görögországba is, bár ez utóbbiba vélhetően inkább csak amiatt, mert hajótörést szenvedtek görög vizeken Olaszországba tartó útjuk során. Mindazonáltal jelenleg annak a valószínűsége, hogy

⁸ <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate> - Letöltve: 2024.10.24.

⁹ <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2024/04/14/ciprus-felfuggesztette-a-sziriaiak-menedekkerelmeinek-feldolgozasat> - Letöltve: 2024.10.24.

¹⁰ <https://hu.euronews.com/my-europe/2024/04/25/sziria-ne-minosuljon-haborus-ovezetnek-igy-kezelne-a-menekultvalsagot-sziria> - Letöltve: 2024.10.24.

¹¹ <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-support-in-cyprus-jAjSaN> - Letöltve: 2024.10.24.

Libanonból közvetlenül illegális migráns hullám induljon meg Olaszország/Görögország felé még kisebb, mint Ciprus felé.

A híradások szerint legálisan (kompokon) több százan elhagyták már Libanont a törökországi Mersin irányába, ez azonban egyrészt jogszerű és kontrollált migráció, másrészt nem teszi lehetővé egy migrációs hullám kialakulását.

A szárazföldi elvándorlás a térségből az EU-t közvetetten érinti csak; itt a legjelentősebb szerep Törökországnak és Szíriának jut. Bár a török kapcsolatok Szíriával és Libanonnal gyengék és nem jók, Törökország Izraellel szemben jóval ellenségesebb; másrészt az EU vélhetően támogatni fogja (anyagilag) Törökországot, hogy tartsa távol a közel-keleti konfliktus miatt elvándorlókat, annak ellenére, hogy a 2016-ban megítélt 6 milliárd euró, amelyet a 2016 és 2023 közötti időszakra szántak, kétes költségekbe torkollt és Törökország nem válaszolt az auditorok kérdéseire a felhasználásokról.

Az arab térségben kialakult korábbi mintázatok, illetve a jelenlegi konfliktusos térségben kialakult tolotényező fenyében az EU külső hatáira mért kockázatok tekintetében középtávon (az év végéig) a migrációs helyzet mérsékelt-közepes mértékű lehet.

3. A migráció várható alakulása középtávon

Az előzőekben már értékeltük a jelenlegi és a rövidtávú migrációs helyzetképet, amelyek alapvetően meghatározzák a középtávú előrejelzést is. Az év végéig előre tekintve alacsony annak az esélye, hogy a jelenlegi konfliktusok konszolidálódnak. Bár Izrael közvéleménye megosztott a háborúpártiak és ellenzők között, a kormány a Hezbollah vezetője kiiktatásának sikerén felbuzdulva további háborús lépésekre szánta el magát és újabb frontokat nyitott. Ennek közvetlen hatása lett a civilek életére is. Ahogy az orosz-ukrán háború és az Arab Tavasz esetében is, látható volt egy szűkebb réteg, akik megengedhették maguknak, hogy azonnal külföldre távozzanak. A többség azonban nem akart, vagy nem tudott egyelőre messzire utazni. Tekintve, hogy mintegy másfél millió befogadott szír él Libanonban, számukra kvázi hazatérés, ha a libanoni harcok elől menekülve Szíriába lépnek át, ahol jelenleg alacsonyabb a veszély, mint Libanon egyes területein. Ez hasonlóan vonatkozik a Libanonba áttelepült palesztinokra is, akik a sírekkkel együtt (főképp a damaszkuszi Yarmouk tábor lerombolása óta) több százezres létszámban érkeztek Libanonba. Ők nem mennének se Gázába, se Ciszjordániába (a békésebb években sem tették), de Szíria egy közeli és Libanonhoz képest békésebb térséget kínálhat, legalább átmenetileg.

A migránsok nagy részének a térségben maradása azonban lehetőséget ad az embercsempészek felerősödésének, egy relatíve állandó illegális migrációs igény fenntartásával. A harcok eszkalálódásával, fennállásával minden nap, minden héten növekedhet a bűnszövetkezetek képessége, amely felgyorsítja az eseményeket az irreguláris migránsok hatékonyabb toborzásával, az eszközök hatékonyabb beszerzésével, illetve kiépülő korrupciós csatornákkal a hatóságok felé, amely által járőrözési információkhoz juthatnak, sőt akár el is téríthetik a járőröket a fő illegális migrációs útvonalokról. Ezek fényében, egy kiépülő hálózatnak a legfőbb „ellensége” már az időjárás marad, illetve ezzel kapcsolatban az, hogy ne történjenek (vagy ne kerüljenek a hírekbe)¹² tragédiák, mert azok akár hónapokra, évekre is megtörhetik az üzleti modellt.

Mivel a 2024-es évben már csak egy szűk időszak marad, amikor alacsony-mérsékelt kockázattal lehet tengerre szállni, ezért, ha a csempészek képességei gyorsan növekednének, akkor is csak mérsékelt-közepes szintű illegális migrációs hullám gerjesztésére lesznek képesek. Ehhez azonban fontos, hogy Ciprus (a legközelebbi EU-s célország) továbbra is kategorikusan nemet mondjon a szigetközeli tengeri járőrözés megerősítésére. A sziget közelében járőröző tengeri eszközök erős húzóerőt képeznének a migránsok számára, mint azt a Földközi-tenger más régióiban is láthattuk.¹³ Ami a szárazföldi elvándorlást illeti, hasonlóan a rövidtávú értékelésben leírtakhoz, a középtávon is Törökország és részben Szíria fellépése lesz a kulcstényező abban, hogy egy esetleges migrációs hullám mennyire tud elérni az EU országai felé. Egyelőre politikai szinten legalábbis Törökország együttműködéséről tesz tanúságot, és vélhetően az EU további (anyagi) ösztönzéssel fog élni, hogy jóval olcsóbban és hatékonyabban tartsa távol az illegális migrációt és az azzal együtt járó határon átnyúló bűnözést, mint ha a külső határokon kellene kezelni ezen kockázatokat.

4. A migráció várható alakulása hosszútávon

Az előző fejezetekben taglaltuk a rövid (kéthetes) és középtávú (az év végéig) tartó időszakok alatt bekövetkező migrációs nyomás kialakulásának esélyeit. Hosszabb távon (a jövő évben) az előrejelzés megbízhatósága alacsonyabb, mert kevésbé belátható tényezők alakítják.

A 2025-ös évben a közel-keleti migráció legmeghatározóbb tényezője az lesz, hogy Izrael mikor szünteti be a harcokat, és hogy milyen sérülékeny békék köttetnek meg. Amennyiben a harcok eszkalálódnak, úgy a belső kényszervándorlók száma is tovább fog nőni, és az országot elhagyók

¹² <https://telex.hu/kulfold/2024/10/18/la-manche-csatorna-elsullyedt-hajo-65-migrans-csecsemo-halal> - Letöltve: 2024.10.24.

¹³ Ritecz György: A migráció trendjei és ami mögötte van. In: Régio 24. évf. (2016) 2. sz. 109-139. old.

is (bár mérsékeltebb létszámban) egyre többen lesznek. Ahogy az Arab Tavasz példája is tükrözi, a civil lakosság jelentős része bizakodóan gondolkodik a háború kimenetelét illetően, ezért az otthona közelében, szomszédságában marad (sokaknál ez az anyagi lehetőségek hiányából is fakad). Csak egy szűkebb rétegnek vannak ismerősei, rokonai külföldön, akik utazási célt szolgáltatnának, esetleg anyagilag is támogatnák a kiutazást.

Ha azonban a háború elhúzódik, akkor a környékbeli országokba menekülők megtakarításai olyan mértékben elfogynak, hogy ezáltal válaszút elé kényszerülnek, miszerint vagy helyben élik fel a maradékot (bízva a harcok beszüntetésében, mielőtt a tartalékok elfogynának), vagy a tartalékaikat embercsempészek megfizetésére áldozzák, és megpróbálnak például az EU valamelyik országába eljutni.

A háború, mint kiváltó ok mellett egy majdnem ilyen fontos tényező lesz Törökország és Szíria hozzáállása a szárazföldi utak tekintetében, valamint Libanon (a libanoni hatóságok) hozzáállása és lehetőségei, hogy erőket koncentráljon az államhatáraitra az emigráció feltartóztatására. Ez utóbbi mellett a ciprusi hatóságok segítsége, de akár más országoktól kapott segítségek is meghatározóak lehetnek (műveleti értesülések szerint a ciprusi járőrök mellett marokkói, tunéziai stb. hatóságok is segítik a libanoni erők munkáját).

A legkedvezőbb forgatókönyv szerint a háború abbamarad 2025. év első negyedében vagy előtte, így a téli időjárás és a közepes időtáv miatt nem lesz várható egy jelentős emigráció kialakulása a tengeri útvonalakon. A Libanonhoz közeli országokba menekültek megkezdhetik a visszatérést, és a libanoni hatóságok is jobban tudják a határőrizetre koncentrálni az erőiket és figyelmüket. Ennek a forgatókönyvnek azonban jelenleg alacsony-közepes az esélye.¹⁴

A mérsékelt forgatókönyv szerint a háború folytatódik a második negyedévben és utána is, az időjárás javul és az embercsempész hálózatok megerősödnek, de a libanoni hatóságok és a kulcsfontosságú harmadik országok jelentős gátat képeznek az EU felé tartó illegális migrációnak. Várhatóan Ciprus lesz leginkább érintett az EU-s országok közül, de nemzetközi segítséggel képes lesz kezelni a migráció hatásait; Görögország és Olaszország csak minimálisan lesz érintve. A szárazföldi határokon észrevehetően megnő a szírek, palesztinok és némileg a libanoni migránsok száma is, de nem alakul ki magas szintű vagy kritikus migrációs helyzet. Ennek a forgatókönyvnek jelenleg közepes-magas a valószínűsége.

¹⁴ Értelmezés lásd CIRAM. <https://prd.frontex.europa.eu/document/common-integrated-risk-analysis-model-2-1/> - Letöltve: 2024.10.24.

A legrosszabb forgatókönyv akkor alakulhat ki, ha a háború fennmarad és kiterjed, illetve a kulcsfontosságú harmadik országok nem mutatnak kellő együttműködést, elszántságot a migrációs hullám feltartóztatásában. Ebben az esetben egy kiterjedtebb migrációs tömeg is képes lehet elérni az EU külső határait. Ciprus lehet elsősorban kitéve e hullámnak, de később Görögország, Bulgária, majd a Nyugat-Balkán országai és némileg Olaszország is érintett lehet. Tekintettel a tekintélyes méretű szír populációra több nyugat-európai országban, ezek a célállomások is komoly terheléssel néznének szembe akkor is, ha a schengeni belső határokat reaktiválják. Ennek a forgatókönyvnek jelenleg alacsony-mérsékelt a valószínűsége.

5. Megállapítások

Hosszú távon fontos a migrációkezelésben a megelőzés. Magyarország, mint az EU soros elnöksége, kiemelheti a helyzet komolyságát és fontosságát a tanácsi munkacsoport-üléseken és a Bizottság prioritásaiban. Törökországgal és Libanonnal tárgyalni kell anyagi és nem-anyagi segítségnyújtásokról, de eközben biztosítékokat kell kapnia az EU-nak, hogy ezek az országok mindent elkövetnek a migráció, ezen belül elsősorban az illegális migráció visszaszorítása érdekében.

VEDÓ Attila – SZABÓ Tamás:

Lezárult a Belső Biztonsági Alap 2014-2020. pénzügyi időszaka

1. Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben a határőrök, határrendészek mindennapi életének része volt a nagy léptékű technológiai fejlődés, amely jelentős anyagi erőforrásokat igényelt nemzeti és uniós szinten egyaránt. A 2000-es évek elejétől úgy a határőrizeti módszerek, mind a határforgalom-ellenőrzési technológiák generációváltáson estek át,¹ amelyek mozgatórugója mindig valamilyen uniós sztenderd elérése, követelményeinek való magasabb szintű megfelelés, illetve az ezzel kapcsolatos hiátusok korrigálása volt. Magyarország EU-csatlakozásától a schengeni térség teljes jogú tagjává váláson keresztül az időszakos schengeni értékelő ellenőrzésekig vagy éppen a külső határainkon kialakult rendkívüli helyzetekig minden időszaknak megvolt a maga kihívása, amely újra és újra előtérbe helyezte a határrendészet technikai eszközeinek fejlesztését, személyzetének képzését, vagy módszertanának megújítását. Ahogy Magyarország egyre inkább integrálódott az európai közösségbe, mind több lehetősége volt részesülni a külső határokkal nem rendelkező tagállamok szolidaritásának megtestesüléseként létrehozott pénzügyi eszközökből.

Az első ilyen, korábban nem látott mértékű fejlesztéseket lehetővé tevő program a PHARE² volt. Az előcsatlakozási programot az Európai Közösség 1989-ben indította útjára az Európai Unióba belépni kívánó országok számára azzal a céllal, hogy a támogatásban részesülő országokban segítse a teljes jogú EU-tagság elnyeréséhez szükséges feltételek kialakítását. 2000-től kezdődően a PHARE-programok főként a gazdasági és szociális kohézióra összpontosítottak.³ Ennek alapján az 1990–2003-as időszakban az Európai Unió összesen mintegy 369,256 milliárd forint támogatást különített el Magyarország számára, amelyből mintegy 13 milliárd forint jutott határrendészeti fejlesztésekre.⁴ Az EU-csatlakozást követően a Magyarország számára elérhető uniós források jelentősen (kb. 3,5-szeresükre) nőttek.⁵ A Schengen Alap összesen több mint 43 milliárd forint pénzügyi támogatással járult hozzá Magyarország teljes jogú schengeni tagságához 2004. május 1. és 2006. december 31. között.

¹ KUI László (2020). A magyar határőrizet technikai generációváltásai és lehetséges fejlesztési irányok. Doktori (PhD) értekezés. Nemzeti Közzolgálati Egyetem.

² Pologne, Hongrie Aide a la Reconstruction économique.

³ MASIKÁ Edit – HARMATI Gergely (Szerk.): Egységes belbiztonsági és jogi térség Európában. Miniszterelnöki Hivatal Integrációs Stratégiai Munkacsoport, Budapest, 1999.

⁴ *Hatékony volt a PHARE program - 2008.03.11.* <https://www.ich.hu/phare.html>

⁵ RITECZ György: Áttekintés a Határország projektjeivel, illetve a Schengen Alappal kapcsolatos feladatok végrehajtásáról. Határrendészeti Tanulmányok, 2. évf (2005) 1. szám pp. 110–117.

Magyarország teljes jogú schengeni csatlakozását követően a Külső Határok Alap (KHA) felhasználásának korszaka következett, amelyet még 2007-ben a határőrség kezdett meg.⁶ A KHA forrásainak tervszerű, koordinált felhasználása érdekében Magyarország a 2007–2013-as időszakra az uniós programmal összhangban többéves programot dolgozott ki, illetve kormányhatározattal létrehozta a KHA magyar nemzeti programot, valamint kialakította a KHA hazai intézményrendszerét.⁷ A KHA végső kedvezményezettjei Magyarországon a rendőrség (mint a határőrség jogutódja), a Vám- és Pénzügyőrség, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a Külügyminisztérium és a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala voltak. A KHA futamideje alatt Magyarországon összesen 20,37 milliárd forintos összeg került pályáztatásra, amelyből a rendőrség 13,4 milliárd forintos támogatást tudott felhasználni. A KHA keretében végrehajtott fejlesztések technikai szempontból jelentős előrelépést, Kui László szerint valódi generációváltást jelentettek a határőrizetben.⁸

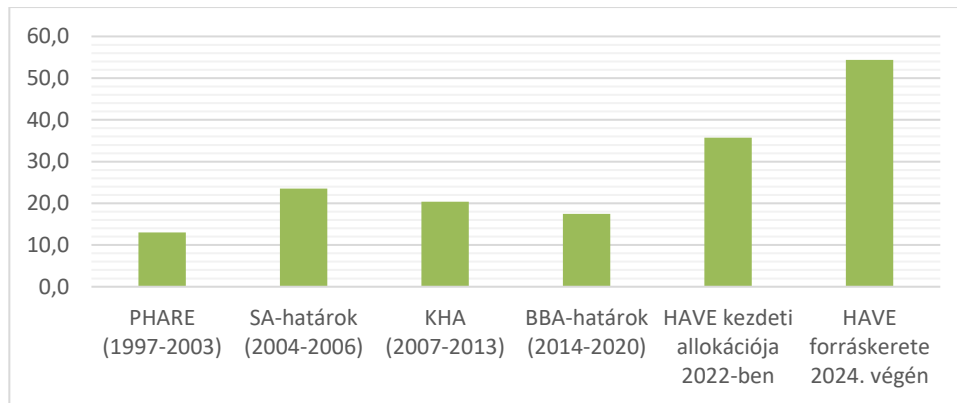
A KHA hétéves pénzügyi időszakának lezárulását követően – a 2010-ben elfogadott belső biztonsági stratégia végrehajtásának előmozdítása és a stratégia gyakorlati megvalósulása érdekében – a tagállamok számára újabb támogatási forrás került létrehozásra. A 2014–2020 közötti programozási időszakban elérhető Belső Biztonsági Alap (BBA) célja a KHA által megkezdett kapacitásépítési és fejlesztési folyamatok továbbvitele, emellett különös figyelmet fordított a földrajzi elhelyezkedésükből adódó migrációs áramlásokból eredően aránytalan terhekkel szembesülő tagállamokra.⁹

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2007/574/EK határozata (2007. május 23.) a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” általános program keretében a 2007–2013-as időszakra a Külső Határok Alap létrehozásáról.

⁷ RITECZ György: Migrációs kockázatokra a Külső Határok Alap támogatásával adott „válaszok” hatékonysága. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (Szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság, Pécs, 2014. pp. 269–280.

⁸ Kui László összegzése szerint az európai uniós támogatási források rövid időszak alatt a határőrizet története során korábban soha nem látott mértékű technikai fejlesztéseket tettek lehetővé. A pályázati forrásokkal összefüggésben a határrendészetben teljesen új, napjainkban is jelen lévő elemként jelent meg a projekttevékenység, mint a technikai fejlesztések szükségszerű együttműködője. A kellően megalapozott, szakmailag is indokolt projektjavaslatok benyújtása érdekében a határőrség, majd a rendőrség határrendészeti szolgálati ága, illetve a szakminisztérium többéves fejlesztési stratégiákat dolgozott ki, amelyek biztosították többek között, hogy az egyes projektek a korábbi fejlesztésekre épüljenek és kiegészítsék azokat. A technikai fejlesztésekkel kapcsolatban megjelent a rendszerszemléletű gondolkodás, a PHARE beszerzéseket követően már törekedtek arra, hogy egyes különálló eszközök helyett egy komplex határőrizeti rendszer részeként kerüljenek beszerzésre. Lásd: Kui László (2020). A magyar határőrizet technikai generációváltásai és lehetséges fejlesztési irányok. Doktori (PhD) értekezés. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 515/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és az 574/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.

1. számú ábra: A határrendészeti fejlesztésekre fordítható források alakulása (Mrd Ft), amely már tartalmazza a 2021-2027 programozási időszak értékelt időszakban allokált forrásait is¹⁰

Bár a BBA a szektorális rendelet szerint a 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra került létrehozásra,¹¹ a projektek megvalósítása 2024. június 30-ig, míg a program lezárása és az Európai Bizottság felé történő elszámolás 2024. december 31-ig tartott.

Ahogy a fenti grafikon is utal rá a BBA lezárását követően a 2021-2027. programozási időszakban szintén rendelkezésre állnak uniós források a külső határok ellenőrzésének fejlesztésére. A Belügyi Alapokra vonatkozó szektorális rendeleteket – amelyek többek között a támogatható intézkedések körét rögzítik – 2021. július 15-én fogadták el, köztük a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszköznek az Integrált Határigazgatási Alap részeként történő létrehozásáról szóló rendeletet.¹² Az uniós folyamatokkal párhuzamosan 2019-től a Belügyminisztérium – mint a 2014–2020 közötti időszakban a Belügyi Alapok Felelős Hatósága (FH), valamint a 2021–2027 közötti időszakban irányító hatósága – a források felhasználását az Európai Bizottság által elvárt tartalmi elemeket is magába foglaló Határigazgatási és Vízümpolitikai Eszköz (HAVE) programban tervezte. A programidőszak intézményi kereteit kormányhatározat rögzíti.¹³

¹⁰ Forrás: VEDÓ Attila: „We HAVE a Dream”: A Határigazgatási és Vízümpolitikai Eszköz (HAVE) programjában tervezett fejlesztések helyzete és lehetőségei. Magyar Rendészet 24. évf. (2024) 3. szám pp. 155-170.

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 515/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a külső határok és a vízümpolitikai pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és az 574/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről, 1. cikk (1) bekezdés.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1148 rendelete (2021. július 7.) a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszköznek az Integrált Határigazgatási Alap részeként történő létrehozásáról.

¹³ 1218/2020. (V. 14.) Korm. határozat az Európai Unió által a 2021–2027 közötti európai uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alap, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap, valamint az Integrált Határigazgatási Alap–Határigazgatás és Vízümpolitikai Eszköz fejlesztési irányairól és az intézményrendszer kialakításáról.

Tekintettel arra, hogy jelen tanulmány kizárólag a 2014-2020. programozási időszak BBA programjára koncentrál a HAVE program bemutatására a továbbiakban nem kerül sor.¹⁴

2. A BBA program felépítése és célkitűzései

A BBA a 2014-2020-as költségvetési ciklusban létrehozott komplex, átfogó instrumentum, amely a szolidaritás elve – egyben az európai integrált határigatás egyik, azonos megnevezésű dimenziója – alapján újraelosztásra kerülő uniós források tagállamokhoz történő eljuttatását szolgálja. A BBA a Lisszaboni Szerződésből fakadóan, illetve az Európai Unió kívüli schengeni tagállamok speciális helyzetére tekintettel két pénzügyi eszközből áll:

- a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a súlyos, szervezett, határon átnyúló bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz,¹⁵ valamint,
- a Belső Biztonsági Alap részét képező, a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz.¹⁶

E két pénzügyi eszköz forrásainak tervezett felhasználását Magyarország egységes nemzeti programban¹⁷ jelenítette meg.

A külső határok és vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz forrásainak felhasználását a vonatkozó szakpolitikai stratégiával¹⁸ összhangban Magyarország egyrészt a közös vízumpolitika támogatása keretében tervezte felhasználni a jogszerű utazás elősegítése és az illegális bevándorlás kezelése érdekében. A BBA magyar nemzeti programja másrészt az integrált határigazgatás támogatását, a külső határok egységes és magas szintű ellenőrzését és védelmét – beleértve az illegális bevándorlás kezelését is –, valamint a határátlépések a schengeni vívmányokkal összhangban történő biztosítását jelölte meg célkitűzéseként.

A rendőri együttműködés, bűnmegelőzés és válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz egyik célkitűzése a bűnmegelőzés és bűnüldözés területen tervezett fejlesztések

¹⁴ Részletesen lásd: VEDŐ Attila - TÓTH Judit: Európai uniós források a határellenőrzés fejlődésének szolgálatában. In: Szabó Csaba (szerk.): Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízumpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Belügyminisztérium, Budapest, 2024. 9-32.o.

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 513/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és a 2007/125/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.

¹⁶ 515/2014/EU rendelete.

¹⁷ A BBA végrehajtása érdekében elkészült az Európai Bizottság C (2015) 5352 számú határozatával jóváhagyott nemzeti program, a nemzeti stratégia, illetve az első hároméves időszakra BM utasítással külön munkaprogram került kiadásra.

¹⁸ A Kormány 1691/2013. (X.2.) Korm. határozatával elfogadta az Európai Unió által a 2014-2020 közötti uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alaphoz kapcsolódó hétéves szakpolitikai stratégiát.

támogatása volt. A forrás támogatásával a súlyos, szervezett, határon átnyúló bűncselekmények elleni fellépés megerősítése, ezen belül a bűnmegelőzési, felderítési, adatelemzési és bizonyíték gyűjtési képességek továbbfejlesztése, nemzetközi közös műveletek finanszírozása, IT hálózatok fejlesztése, külföldi szakmai fórumok látogatása és összekötő tisztek kihelyezése került tervezésre. A terrorizmus elleni küzdelem területén a felderítési, művelettámogatási és információvédelmi kapacitások bővítése és a nemzeti kockázatelemzési képesség továbbfejlesztése volt az elérendő cél. Kiemelten megjelent továbbá a rendészeti képzés fejlesztése, valamint az aktív állomány továbbképzése. Ezen felül az emberkereskedelem áldozatainak hatékonyabb védelme egy egységes áldozatirányítási platform létrehozásával, kampányok indításával és a régiós szintű együttműködés fejlesztésével került a nemzeti programba.

Az eszköz másik célkitűzését alkotó válságkezelés és -megelőzés területen a forrás támogatásával a kritikus infrastruktúrák kibervédelmének továbbfejlesztése, valamint a létfontosságú rendszereket és létesítményeket érintő rendkívüli események kezelése, szakmai hálózat építése, kutatási programok indítása, illetve egy regionális kiképző központ létrehozása volt tervezve.

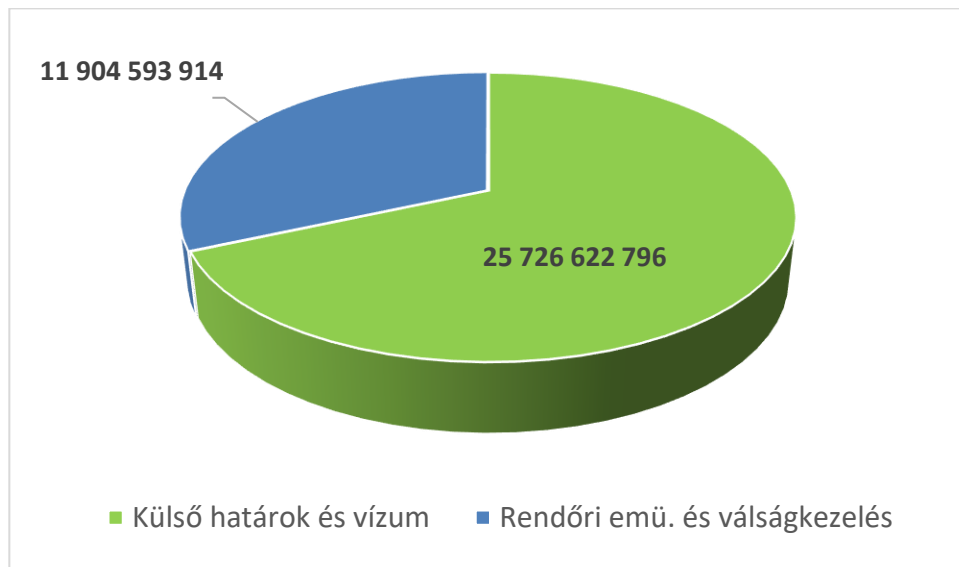
A BBA rendelet a hétéves pénzügyi időszakra összesen 1,55 milliárd euró (akkori árfolyamon kb. 460 milliárd forint) összeget irányzott elő a tagállamok számára, amelyből Magyarország részesedése a hazai társfinanszírozással együtt 15,5 milliárd forint volt.

A BBA támogatható fellépései a KHA fellépéseihez hasonlóak, illetve a KHA-hoz hasonlóan a BBA sem ad lehetőséget az ideiglenes külső határszakaszokon infrastruktúra létrehozásával, fejlesztésével járó beruházásokra.

Bár a BBA nemzeti programjának elfogadásakor még nem állt rendelkezésre az integrált határigazgatás teljes vertikumát átfogó stratégiai dokumentum, az IBM startégiában megjelenített célok és a program finanszírozási prioritásai között megfelelő összhangot sikerült teremteni. A 2019–2021. évekre vonatkozó Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégia végrehajtásának időszakára 63 db projekt támogatási kérelmének elfogadása és 28,7 milliárd forint támogatás odaítélése esett.¹⁹ A támogatott projektek valamennyi, a BBA tematikus támogatási szabályaihoz illeszkedő stratégiai cél megvalósításához hozzájárultak.

¹⁹ Vedó Attila: „We HAVE a Dream”: A Határigazgatási és Vízümpolitikai Eszköz (HAVE) programjában tervezett fejlesztések helyzete és lehetőségei. Magyar Rendészet 24. évf. (2024) 3. szám pp. 155-170.

A szakterület hosszú távú kormányzati célkitűzéseit a kormány által elfogadott szakpolitikai stratégia²⁰ rögzíti. Az új pénzügyi alapokban rejlő lehetőségek maximális kihasználására – az Európai Bizottság elvárásaival összhangban – a fenti célok elérése érdekében, a szakpolitikai stratégia alapján kerültek meghatározásra az európai uniós forrás terhére elérendő célok, megvalósítandó tevékenységek, amelyek végső soron a nemzeti programban jelennek meg.

2. számú ábra: A források megoszlása a Nemzeti Programban a pénzügyi eszközök között (Ft)²¹

A nemzeti program felépítése a fentieket követi. A pénzügyi eszközök legfőbb céljait az úgynevezett egyedi célkitűzések (specific objective – SO), míg az ezek megvalósítására tervezett intézkedéseket a nemzeti célkitűzések (national objective – NO) tartalmazzák.

A nemzeti program felépítése az alábbiak szerint került rögzítésre:

- Egyedi célkitűzés (SO 1): A közös vízümpolitika támogatása
 - Nemzeti célkitűzés (NO 1): Nemzeti képességek – vízum
 - NO 2: Uniós vívmányok – vízum
 - NO 3: Konzuli együttműködés

- SO 2: Határok
 - NO 1: EUROSUR

²⁰ Az 1698/2013. (X. 4.) Korm. határozattal elfogadott „Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020. ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiai tervdokumentum”.

²¹ Forrás: http://belugyalapok.hu/alapok/sites/default/files/Programme_2014HU65ISNP001_4_1_en.pdf

- NO 2: Információcsere
 - NO 3: Közös uniós előírások
 - NO 4: Uniós vívmányok – határok
 - NO 5: Jövőbeli kihívások
 - NO 6: Nemzeti képességek – határok
- SO 3: Működési támogatás²²
- NO 2:²³ Működési támogatás – határok
- SO 5:²⁴ Bűnüldözés és Bűnmegelőzés
- NO 1: Bűnmegelőzés és bűnüldözés
 - NO 2: Információcsere
 - NO 3: Képzés
 - NO 4: Áldozatvédelem
 - NO 5: Kockázat- és fenyegetettség-értékelés
- SO 6: Válságkezelés
- NO 1: Válságmegelőzés és válságkezelés
 - NO 2: Információcsere
 - NO 3:²⁵ Képzés

A továbbiakban az egyes intézkedések keretében tervezett és megvalósított tevékenységek rövid áttekintése következik, amely a tanulmány jellegéből és terjedelméből adódóan természetesen nem teljeskörű.

²² 515/2014/EU rendelet 10. cikk “Az eszköznek hozzá kell járulnia a határellenőrzésekhez és a vízümpolitikához kapcsolódó működési költségek támogatásához. Egy tagállam az eszköz alapján nemzeti programjára juttatott összeg 40 %-át arra használhatja fel, hogy működési támogatást nyújtson az Unió számára végzett közszolgáltatást alkotó feladatok és szolgáltatások elvégzéséért felelős hatóságok számára.”

²³ Az SO 3 NO 1 intézkedése a közös vízümpolitika támogatása területén teszi lehetővé működési támogatás felhasználását, amellyel Magyarország nem kívánt élni, így a Nemzeti Programban nem került tervezésre NO 1 intézkedés.

²⁴ Az SO 4 egyedi célkitűzés a különleges átutazási rendszerek működtetésére Litvánia számára nyújt támogatást az átutazás céljából kiállított vízumok után be nem szedett díjak, valamint a 693/2003/EK rendelet, illetve a 694/2003/EK rendelet szerinti egyszerűsített átutazási okmány (FTD) és egyszerűsített vasúti átutazási okmány (FRTD) végrehajtása során felmerülő többletköltségek finanszírozásához. – 515/2014/EU rendelet 11. cikk.

²⁵ NO 4: Áldozatok támogatása NO 5: Infrastruktúra NO 6: Korai figyelmeztetés és válság NO 7: Fenyegetettség- és kockázatértékelés nem terveztek tevékenységet.

3. A nemzeti program végrehajtása

SO 1: A közös vízumpolitika támogatása²⁶

A program végrehajtása során jelentős változások következtek be a vízum szakterületen a kiinduló állapothoz képest. A vízumkérelemszám 30 %-kal csökkent 2014-hez képest (2014: 310 193, 2023: 221 724). Ugyanakkor több ezer vízumokkal kapcsolatos visszaélés felfedésére került sor a program végrehajtása során, amelyek közül 284 db utazási okmány hamisítása volt. A vízumkérelmek számának csökkenéséhez nagyban hozzájárultak a vízumliberalizációs törekvések, az egységes vízum okmányformátumának megváltozása pedig a vízumhamisításról a csalárd módon történő megszerzés felé terelte a visszaélést elkövetőket. A változó körülmények összességében arra mutattak, hogy a kevesebb számú vízumkérelmező kockázatelemzés alapú szűrése és alaposabb ellenőrzése elengedhetetlen, amelyre a program megfelelően reagált. Magyarország 97 helyszínen folytat vízumügyintézkést, amely során 83 tagállamot képvisel a vízumkérelmek átvétele során. A programban tervezett infrastrukturális fejlesztések nemzeti forrásból valósultak meg, vagy a programidőszak végére már nem bírtak relevanciával. A személyzet képzése sikeres volt, a COVID-19 világjárvány és regionális kihívások ellenére is 78 %-ban teljesült a vonatkozó indikátor (C2.1). A harmadik országokkal folytatott együttműködés – különösen a szakdiplomatak tevékenységének köszönhetően – jelentősen fejlődött, közös képzések, tapasztalatcserék, workshop-ok valósultak meg a projekteknél a fogadó állam hatóságainak vagy más tagállamok szakértőinek részvételével.

NO 1: Nemzeti képességek – vízum

A nemzeti célkitűzés keretében meghatározott négy pénzügyi célkitűzés, ún. finanszírozási prioritás (FP) került meghatározásra a programcélok elérésére. A vízumkiadással foglalkozó külképviseletek tervezett átépítésére és biztonságuk fokozására koncentrált 1. számú FP nem BBA forrás terhére kerül megvalósításra, így ez a cél a nemzeti program keretein kívül került elérésre. A vízumkérelmek számának csökkenése szükségessé tette annak ártékelését, hogy milyen mértékű beavatkozások szükségesek az egyes állomáshelyeken, mivel a vízumkérelmezők személyes megjelenésével járó ügyintézés fokozatosan háttérbe szorult. A 2. számú FP keretében az N.VIS folyamatos működéséhez szükséges fejlesztések valósultak meg a nagyméretű uniós IT rendszerek fejlesztési irányaihoz igazodó tartalommal.

²⁶ Az SO szintű összefoglalók mindig magukba foglalják az alattuk olvasható, NO szintű összefoglalókat is.

A 3. FP a vízumeljárásról szóló információk átadását célozta, amelynek teljesítésére nem alakult külön projekt. A tájékoztatást szolgáló elemek más projektekbe épülve, illetve nemzeti forrásból valósultak meg. Az on -line tartalmak fejlődésével egyre szélesebb körben és költséghatékonyabban érhetőek el a kérelmezők.

A 4. számú FP keretében konzulok rövid idejű kiküldése valósult meg azokra a konzulátusokra, ahol Magyarország más tagállamokat is képvisel az egységes vízum kiadása során, vagy a Vízumkódex²⁷ szerinti egyéb együttműködési formát valósít meg. Ez a nemzeti célkitűzés legsikeresebb támogatási területe. A nemzeti programban az indikátor által célul tűzött 8 db harmadik országban létesülő speciális álláshely helyett – az NO3 szakdiplomatait is beleértve – 35 tisztviselő ideiglenes kihelyezésére került sor (C3 indikátor). A megvalósított projektek megmutatták a vízumkérelmezési tendenciák változásaira történő reagálás fontosságát.

NO 2: Uniós vívmányok – vízum

A nemzeti célkitűzés keretében meghatározott 4 FP a nemzeti program végrehajtása során teljesült. Az 1. számú FP-ben rögzített helyi és regionális, valamint okmánybiztonsági képzések – a COVID-19 világjárvány nehézségek ellenére – 22 alkalommal zajlottak 3 projektben.

A 2. számú FP keretében a konzuli tisztviselők képzési programjának rendszeres felülvizsgálatára került sor, amely elsődlegesen a külképviseletek minőségbiztosítási célú átvilágításán alapult. Az itt szerzett tapasztalatok beépültek a képzési programba és hasznos tapasztalatokkal szolgáltak a külképviseleti vízumkiadás helyzetéről. Az egységes vízumeljárások hatékonyságának növelését, valamint az egyes külképviseletek átvilágítását és a legjobb gyakorlatok átadását célzó minőségbiztosítási tevékenységre több projekten átívelő módon került sor.

A 3. számú FP tevékenységei között fórumok és képzések szerepeltek harmadik országok hatóságainak bevonásával. A nemzeti program végrehajtása során bekövetkezett szakmai koncepcionális változások, valamint Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiájának elfogadása okán e célkitűzések az NO3 keretében kihelyezett okmány- és vízumtanácsadó szakdiplomataik által valósultak meg.

A 4. számú FP-ben rögzített országinformációs képzések az FP 1. regionális képzései részeként valósultak meg. Az okmánybiztonsági képzések megtartása és tartalmuk folyamatos aktualizálása több projektben is megtörtént (16 alkalommal).

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 810/2009/EK rendelete (2009. július 13.) a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról (vízumkódex).

A program egészét tekintve az indikátorcélként tervezett 700 résztvevőből 547 fő vett részt közös vízumpolitikához kapcsolódó kérdésekről szóló képzéseken (C2.1 indikátor), ami a 2020-2022 évek COVID-19 világjárvány miatti hullámvölgye okán maradt el a tervezettől.

NO 3: Konzuli együttműködés

A program végrehajtása szintjén a nemzeti célkitűzés keretében meghatározott célkitűzések teljesültek. Az 1. számú FP vonatkozásában a vízumképviseleti és együttműködési megállapodások megkötése folyamatos volt. A kihelyezett szakdiplomáták együttműködési megállapodást kötöttek az állomáshelyen jelen levő más tagállamok külképviseleteivel, így szaktudásukat valamennyi jelen levő tagállam hasznosíthatta. Az értékelt időszakban Magyarország 83 helyszínen képviselt más tagállamokat a vízumkérelmek átvétele során.

A 2. számú FP-ben rögzített szakdiplomata hálózat kiépítése és fenntartása megvalósult, a program során átlagosan 3-4 helyszínen a rendőrség állományából okmányszakértő, és 6-7 helyszínen az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság állományából vízumtanácsadó szakdiplomáták jelenléte volt biztosított a program forrásaiból. A nemzeti program végrehajtása során e projektek biztosították az integrált határigazgatás négylépcsős beléptetés-ellenőrzési modelljének első lépcsőjében a speciális szakértelem rendelkezésre állását. A projektek megvalósítása során 15 bevándorlási összekötő tisztviselő (C3. a indikátor) került kihelyezésre. A tervezettnél magasabb indikátor érték a projektek szakmai sikerességének és magas uniós hozzáadott értékének köszönhető.

Az alábbi táblázat az SO1 keretében megvalósult projekteket²⁸ foglalja össze:

SO	NO	Projekt azonosító	Kedvezményezett	Projektcím	Projekt elszámolható költsége
SO1	NO1	BBA-1.1.2/5-2018-00001	Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF)	VIS informatikai hardver környezetének megújítása	56 270 209 Ft
SO1	NO1	BBA-1.1.4-2015-00001	Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM)	Konzuli tisztviselők ideiglenes kihelyezése	19 343 857 Ft
SO1	NO1	BBA-1.1.4/5-2018-00001	KKM	Konzuli tisztviselők ideiglenes kihelyezése	10 925 538 Ft
SO1	NO1	BBA-1.1.4/10-2019-00001	KKM	Konzuli tisztviselők ideiglenes kihelyezése	18 379 623 Ft
SO1	NO1	Összesen			104 919 227 Ft
SO1	NO2	BBA-1.2.1-2015-00001	KKM	Regionális továbbképzés a konzuli tisztviselők számára	53 503 654 Ft
SO1	NO2	BBA-1.2.1/5-2018-00001	KKM	Okmánybiztonsági és migrációs tanfolyam konzuli ügyintézőknek	3 117 518 Ft
SO1	NO2	BBA-1.2.1/5-2018-00002	KKM	Minőségbiztosítás (egységes működés és vízumeljárások ellenőrzése) külképviseleteken	5 951 200 Ft
SO1	NO2	BBA-1.2.1/5-2018-00003	KKM	Regionális továbbképzés a konzuli tisztviselők számára	41 938 826 Ft

²⁸ A táblázat csak a sikeresen megvalósított projekteket tartalmazza.

Forrás: http://belugyalapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17

SO1	NO2	BBA-1.2.1/10-2019-00001	KKM	Regionális konzuli képzések, okmánybiztonsági tanfolyamok, minőségbiztosítás	48 604 152 Ft
SO1	NO2	Összesen			153 115 350 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2-2015-00001	Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK)	Összekötő tisztek kiküldése	199 839 616 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2-2015-00002	Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (BMH)	Konzuli együttműködés támogatása vízumtanácsadói elsődleges szűrő tevékenységgel	244 692 322 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2/5-2018-00001	ORFK	Összekötő tisztek kiküldése II.	147 494 253 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2/5-2018-00002	BMH	Konzuli együttműködés támogatása vízumtanácsadói elsődleges szűrő tevékenységgel II.	252 141 779 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2/10-2019-00001	ORFK	DELO	356 639 632 Ft
SO1	NO3	BBA-1.3.2/10-2019-00002	OIF	Konzuli együttműködés támogatása vízumtanácsadói elsődleges szűrő tevékenységgel III.	1 061 240 148 Ft
SO1	NO3	Összesen			2 262 047 750 Ft
SO1	Összesen			2 520 082 327 Ft	

A nemzeti programban tervezett és a fenti projektek keretében megvalósult legfontosabb indikátorokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Indikátor leírása	Célérték	Pénzügyi év (október 16-tól a következő év október 15-ig)										Összesített érték (2014.01.01.- 2024.06.30.)
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023 - 2024	(2022.10.1	
C2.1 A közös vízümpolitikához kapcsolódó kérdésekről szóló, az alap segítségével megvalósított képzéseken részt vettek száma	700	0	0	39	86	52	166	20	45	108		547
C3 A harmadik országokban betöltött, az alap által támogatott speciális álláshelyek száma	8	0	0	3	2	0	6	8	4	8		35
C3.a Bevándorlási összekötő tisztviselők	-	0	0	3	0	0	3	3	4	1		15
C3.b Egyebek	-	0	0	0	2	0	3	5	0	7		20

SO 2: Határok

Az egyedi célkitűzés keretében megvalósított projekteken keresztül Magyarország támogatta az európai integrált határigazgatás hatékony működését, valamint nemzeti határigazgatási rendszerének az uniós előírásoknak megfelelő harmonizálását, összhangban az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (EBCGA) vonatkozó technikai és operatív stratégiájával. A legnagyobb kihívást – az SO 1-hez hasonlóan – a megvalósítás változó szakmai és biztonsági környezete jelentette. Míg a nemzeti program tervezésekor Magyarország 1103 km külső határszakasszal rendelkezett, 2024 végére Horvátország schengeni csatlakozásával ez 345 km-rel csökkent (ami egyben 5 közúti és 3 vasúti határátkelőhely kiesését is jelentette), és további 448 km-en volt várható a határellenőrzés megszüntetése Románia teljes jogú schengeni csatlakozását követően. Ezzel párhuzamosan a határforgalom – a COVID-19 miatti visszaesést nem számítva – folyamatosan növekedett: 2013-ban 34 millió fő, míg 2023-ban a horvát határszakasz nélkül is 40,7 millió fő volt.²⁹ A nemzeti programban indikátorként tervezett 238 millió határátlépéssel szemben 2024 végén több mint 393 millió fő átlépetett személy került jelentésre, ami jól érzékelteti a körülmények megváltozását a megvalósítás során. Az ABC kapuval felszerelt határátkelőhelyek száma 1-ről 4-re emelkedett.

Az illegális migrációhoz kapcsolódó jogsértő cselekmények száma közel háromszorosára nőtt (2013: 22 877 fő, 2023: 65 795 fő).³⁰ Az SO2 keretében az alap a hatékony határellenőrzés támogatására 80 db járművet (C2.b indikátor) és 2404 db eszközt támogatott (C2.c indikátor). A támogatott fejlesztések összhangban voltak a tervezéskor még nem létező Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégia célkitűzéseivel, valamint a schengeni értékelő ellenőrzés (SCH-EVAL) ajánlásaival és az EBCGA stratégiai dokumentumaival.

Az SO keretében a négylépcsős beléptetés-ellenőrzési modell második lépcsőjében összekötő tiszt telepítésével, valamint harmadik országbeli vendégtisztek fogadásával javult a határrendészeti rendszer hatékonysága, valamint fejlődött a határok előtti területről alkotott hírszerzési kép minősége. A harmadik lépcsőben megvalósított fejlesztéseket az NO6 projektjei támogatták. Az értékelt időszak legnagyobb infrastrukturális beruházása új határátkelőhely létesítése volt Kübekházánál.

Összességében kijelenthető, hogy az SO 2 végrehajtása eredményes volt, ugyanakkor szakmai környezete olyan változásokon ment keresztül, amelyek megváltoztatták a stratégiai fejlesztési

²⁹ Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet>

³⁰ Loc.cit.

irányokat. A nemzeti program rugalmasságát mutatja, hogy ennek ellenére jelentős módosításokra nem volt szükség.

NO 1: EUROSUR

A nemzeti célkitűzés keretében meghatározott 3 FP teljesült vagy részben teljesült. Az 1. és 2. számú FP-ben célul tűzött informatikai modernizálás és szoftverfejlesztés sikeresen megtörtént, (C4. a indikátor). A Nemzeti Koordinációs Központ (NCC) folyamatosan megfelelt az EUROSUR követelményeinek. Az NO keretében tervezett regionális NCC központok fejlesztése nem valósult meg, mivel a program megvalósítása során a Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégia új alapokra helyezte az erre vonatkozó szakmai koncepciót. Az EUROSUR alkalmazásának volumene azonban jelentősen meghaladta (+80%) a tervezett mértéket.

Az EUROSUR rendszerhez kapcsolódó hőképfelderítő rendszerek fejlesztése (3. számú FP) a fenti projektekre épülve már a 2021-2027. pénzügyi időszak forrásainak felhasználásával tervezett. A nemzeti program megvalósítása során a nemzeti célkitűzés vonatkozásában nehézséget jelentett az EBCGA központi rendszeréhez való csatlakozás biztonsági követelményeinek változása, amelyre a projektek a beszerzési eljárások keretei között nem minden esetben tudtak reagálni. Ahogy ezt több nagyméretű IT rendszer nemzeti elemének fejlesztése is megmutatta, egy központi rendszer fejlesztése közben egy ahhoz csatlakozó nemzeti alrendszer létrehozása sok tényezőtől függő, komplex feladat, amelyeket nem minden esetben lehet beilleszteni a hagyományos projekt működési rendbe.

Az EUROSUR nemzeti elemeinek keretében fejlesztett rendszerfunkciók lehetővé teszik a nagyobb tömegű adatok automatikus elemzését, ezáltal hatékonyabbá és pontosabbá válik a schengeni külső határok helyzetképeinek összeállításához szükséges adatszolgáltatási rendszer. A szükséges szoftverfejlesztés (NOVA LIMES) sikeresen befejeződött, azonban az EUROSUR/ECN interfész kialakítása az EBCGA oldalán 2024 végén még nem történt meg.

NO 2: Információcsere

A nemzeti célkitűzés keretében meghatározott négy pénzügyi célkitűzés teljesült, egy pedig részben teljesült. Az 1. és 2. számú FP-ben célul tűzött kommunikációs és IT eszközök beszerzése sikeresen megvalósult (45 eszköz). A 3. számú FP szerint az információkat megosztó hatóságok száma az Nemzeti Adó- és Vámhivatal, és az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság bevonásával növekedett, így ez a vállalás is teljesült. A 4. számú FP feladatai

szintén végrehajtásra kerültek nagy teljesítményű okmányvizsgáló berendezések beszerzésével. A NEKOR³¹ rendszer szoftverfejlesztése nemzeti forrásból valósult meg. Az 5. számú FP-ben rögzített szakmai fórumok, konferenciák több, különböző nemzeti célkitűzés alatt finanszírozott projekt elemeiként valósultak meg.

A nemzeti program megvalósításának tapasztalatai e nemzeti célkitűzés vonatkozásában megmutatták, hogy Magyarországnak fokoznia kell erőfeszítéseit a harmadik országokkal és más tagállamokkal történő együttműködés támogatásában és az erre irányuló pályázatok ösztönzésében. Az információk hazai hatóságok közötti megosztása terén ugyan születtek eredmények, azonban kifejezetten erre a célra irányuló projekt nem valósult meg. A tapasztalatok a 2021-2027 időszak tervezési folyamataiba már beépültek.

NO 3: Közös uniós előírások

E nemzeti célkitűzés végrehajtásának tapasztalatai megmutatták, hogy a kifejezetten kutatási és fejlesztési profilú szakmai szervezet hiánya a szakmai fejlesztések tervezése és megvalósítása során nehézséget jelent. A tervezett kutatás, tanulmánykészítés, és pilot projekt típusú tevékenységek végrehajtására a kedvezményezettek (jellemzően rendvédelmi szervek) nem rendelkeznek megfelelő apparátussal és erőforrásokkal. Az erre irányuló fejlesztési terv a Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiában is megjelenik (megvalósítására a 2021-2027 időszakban kerül sor).³²

Mivel azonban a szakmai kutatásokon alapuló fejlesztési irányok meghatározása a Belügyi Alapok Felelős Hatósága (FH) és a kedvezményezettek oldalán is szükséges volt, az FH koordinálásával 6 megvalósíthatósági tanulmány készült a határátkelőhelyek fejlesztési irányai, a határőrizeti felderítő képességek, speciális felderítő járművek, a határellenőrzés személyzetének fejlesztése, az e-vízum bevezetésére történő felkészülés, valamint a K+F intézmény létrehozása tárgyában.³³

³¹ Nemzeti Komplex Okmánynyilvántartó Rendszer.

³² BALLA József – NÉMETH Gyula - SZABÓ Károly - SZEPSI-SZÜCS Levente - ZSÁKAI Lénárd (2024): Határrendészeti Innovációs Program a határrendészeti kutató, fejlesztő és eszközminősítő egység létrehozására. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 26-93.

³³ BALLA József – NÉMETH Gyula - SZABÓ Károly - SZEPSI-SZÜCS Levente - ZSÁKAI Lénárd (2024): Határrendészeti Innovációs Program a határrendészeti kutató, fejlesztő és eszközminősítő egység létrehozására. In: SZABÓ, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 26-93.; Gáll József – Gombkötő Csaba László – Révész Szabolcs – Szöke Attila – Tóth Zsolt János (2024): A határforgalom-ellenőrzés fejlesztési irányai és lehetőségei Magyarország schengeni külső határain 2030-ig. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 57-129.; Kovács Marcell – Péterfalvi Norbert – Solymosi Krisztina – Szabados Péter – Szitka Szabolcs – Vorsléger Zoltán (2024): A személyi állomány megtartási, motiválási lehetőségei az általános rendőrségi feladatokat ellátó

A nemzetközi biztonsági K+F projektek eredményeit a program végrehajtása során az FH folyamatosan nyomon követte, különös tekintettel a magyar részvétellel megvalósult ROBORDER (H2020)³⁴ projekt eredményeinek részleges hazai adaptálására, valamint a szintén magyar partnerséggel megvalósult iBorderCtrl³⁵ fejlesztéseire. Előbbi a határőrizeti rendszer hosszú távú fejlesztési koncepciójába részlegesen beépítésre is került.

Összességében tehát a nemzeti célkitűzés keretében tervezett, a Magyarország légi külső határain működő ABC kapuk használatának lehetőségeit vizsgáló hatástanulmány készítése (1. számú FP) nem önálló projektben, hanem az ABC kapuk megvalósítására irányuló pályázat előkészítő elemeként, a kedvezményezett belső erőforrásából valósult meg. A 2. számú FP feladatainak végrehajtására alapított hasonló projekt szintén eredménytelenül zárult. Több, pilot elemeket is tartalmazó projekt valósult meg azonban más NO-k alatt és tanulmányok is készültek pl. az SO2 NO2 intézkedés keretében. Ezzel együtt ez a terület azonosítható a 2014-2020. pénzügyi időszak egyik gyenge pontjaként.

NO 4: Uniós vívmányok – határok

A program végrehajtása szintjén nemzeti célkitűzés keretében meghatározott 3 FP teljesült. A schengeni értékelő ellenőrzés (SCH-EVAL) ajánlásokkal kapcsolatos 1. számú FP-t – ahogy a nemzeti program végrehajtásának végére valamennyi ajánlást (27/27 db) – Magyarország sikeresen teljesítette. A 2. számú FP keretében tervezett szakmai és nyelvi továbbképzéseken 2024 fő vett részt, ami – figyelembe véve a pandémiás időszak korlátozásait, a migrációs nyomást, a szomszédos országban kialakuló háborús helyzetet, valamint a Horvátország teljes jogú schengeni csatlakozása után a határrendészeti szolgálati ág vonatkozásában bekövetkezett létszámcsökkenést is – csaknem a magyar rendőrség teljes határrendészeti állományát lefedi. A program zárásakor fennálló szárazföldi határátkelőhelyeken kb. 1300 fő teljesített szolgálatot, vagyis kijelenthető, hogy a program a kihívások ellenére is sikeresen elégitette ki a szakmai

szerv határrendészeti szolgálati ágánál. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 96-133.; Kovács Zsolt – Pechnyó Péter – Polt Balázs – Szacsúri János (2024): Az elektronikus vízumkérelmezés és elektronikus vízum (e-vízum) bevezetésének lehetőségei 2030-ig. In: Szabó, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez, Budapest, Belügyminisztérium pp. 134-191.; Szabó Károly–Kui László–Kovács Róbert–Decsi Róbert: A moduláris járművek rendszerbe állításának lehetőségei Magyarország schengeni külső határain. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 7-27.; Baksa László–Bányai Balázs–Bartus Gábor–Nagy Attila–Vájlók László: Határrendészeti felderítési képességek fejlesztési lehetőségei Magyarország schengeni külső határain. In: Szabó, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium pp. 130-187.

³⁴ <https://roborder.eu/>

³⁵ <https://www.iborderctrl.eu/>

igényeket. A tervezett indikátor célérték (C1.1 indikátor – 3750 fő) 55 %-ban teljesült, azonban szükséges figyelembe venni, hogy 2023-ban 3145 fő volt a szakterület teljes személyi állománya. A nemzeti célkitűzés keretében eredményként vállalt 3 képzési program helyett 2019-re 12 db, 2023-ra 23 db Rendészeti Továbbképzési Rendszerben akkreditált továbbképzési program állt a határrendészek rendelkezésére, amelyek folyamatosan megvalósultak. A nemzeti program kiemelten kezelte a nyelvi továbbképzések kérdését, valamint a továbbképzések illeszkedését a CCC („Frontex” Képzési Kerettanterv) elvárásrendszeréhez.

A 3. számú FP (képzés az utazási irodák, légitársaságok, busztársaságok, valamint a légitársaságok indulási reptereken dolgozó szerződéses partnereinek személyzete részére), keretében tervezett tevékenységek külön projektben valósultak meg, illetve nemzeti forrásból folytatódtak.

Összességében a képzéssel kapcsolatos tevékenység sikeresként értékelhető annak ellenére, hogy a fent bemutatott okok miatt az indikátor célérték nem teljesült teljes mértékben. A képzési infrastruktúra és továbbképzési programok rendelkezésre állnak, az átadott tudás megfelelően beépül és hozzáadott értéket teremt a határellenőrzésben. Nehézséget okozott, hogy a mélységi ellenőrzésben résztvevő személyzet képzéseire kevesebb lehetőség volt, ezt azonban a 2021-2027. programozási időszak szabályrendszere már szélesebb körben támogatja.

NO 5: Jövőbeli kihívások

A nemzeti célkitűzés finanszírozási prioritásai között szerepelt a hazai hatóságok együttműködésének javítása is, amely különböző projektek együttműködési elemeként valósult meg, önálló projekt e témában nem zárult. Ehhez kapcsolódik a konferenciák és tapasztalatcserek megvalósítását támogató 2. számú FP is, amely szintén más projektekbe beépülve valósult meg. Az SO2 NO2 és SO2 NO4 nemzeti célkitűzések keretében 6 olyan konferenciára került sor, melyek a társhatóságok bevonásával a határellenőrzés minőségének javítására irányultak.

A harmadik országokkal kapcsolatos együttműködési tevékenység programszintű tervezését és végrehajtását az EBCGA folyamatosan bővülő kompetenciái is nagyban befolyásolták. Az ügynökséggel történő szorosabb együttműködés a jövőben elengedhetetlen.

Az eredeti tervezési elképzeléseket túlnőve a nemzeti program egyik legsikeresebb területe a harmadik országbeli vendégtsztek fogadását támogató projekt volt, amelynek keretében több

egymást követő turnusban érkező török rendőrtisztviselők fogadására került sor a magyar határrendészekkel történő közös szolgálatellátásra.

A nemzeti célkitűzés keretében támogatott másik projekt szintén a szomszédos és tranzit harmadik országokkal történő hatékonyabb együttműködést szolgálta. A nyugat-balkáni migrációs útvonalak kezelésében az elmúlt években több ezer magyar rendőr vett részt az országhatárokon kívül, amelynek egyik súlypontja Észak-Macedónia görög határviszonylata volt. A magyar rendőri kontingensek folyamatos jelenléte, valamint a migrációs útvonalak dinamikájára történő szakmai reagálás igénye együttesen tették szükségessé összekötő tiszt tartós kihelyezését. A Strumicába telepített összekötő tiszt többek között a cseh és az osztrák rendőri kontingensek munkáját is segítette 2022. február és december között.

A projektek megvalósítása során kihívást jelentett a migrációs helyzet dinamikus változása. A magyar külső határokon, illetve azok előtt kialakult helyzet kezelése sok esetben azonnali együttműködési lépéseket kívánt más tagállamokkal, amelyekre nehezen lehetett projektet alapítani.

NO 6: Nemzeti képességek – határok

Az NO 6 volt a nemzeti program külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszközének kétségkívül legaktívabb és szakmai szempontból leginkább kézzelfogható eredményeket felmutató nemzeti célkitűzése. Végrehajtása során a meghatározott 7 FP teljesült, azonban a szakterületet befolyásoló számos külső körülmény és változás hatása itt érzékeltette hatását leginkább. Az 1. számú FP-ben rögzített UA viszonylatú határátkelőhely (Nagyhódos) nem került megvalósításra a nemzetközi tárgyalások elakadása miatt, azonban szerb határviszonylatban új határátkelőhely nyílt (Kübekháza). Az N.SIS II. és nemzeti alrendszerei számára hardver és szoftver fejlesztések valósultak meg 4 projekt keretében (2. számú FP). A határellenőrzés informatikai és technikai felszerelésének fejlesztése (3. számú FP) 13 különböző projekteken keresztül valósult meg, amelyek több ezer eszközzel járultak hozzá a külső határ eredményes ellenőrzéséhez. A felderítési képesség fejlesztését (4. számú FP) és a manőverező képességet (5. számú FP) támogató projektek szintén gyakorlati eredményeket hoztak, utóbbi esetében 80 db jármű beszerzésével teljesültek a nemzeti program célkitűzései (C2.b indikátor).

A nagyméretű IT rendszerek bevezetését támogató 7. számú FP célkitűzései a központi fejlesztési ütemtervek szerinti megfelelő előrehaladás mellett teljesültek, azonban számos

feladat maradt a 2021-2027 pénzügyi időszakra is. A legnagyobb kihívást az EES³⁶ és a hozzá kapcsolódó nemzeti határellenőrzési és regisztrációs rendszer fejlesztése jelentette, ennek ellenére a program zárására Magyarország készen állt az EES bevezetésére. Az ETIAS Nemzeti Egység felállításához kapcsolódó fejlesztések érdekében az ETIAS központi hozzáférési pont és a működéshez szükséges infrastruktúra kialakításra került, valamint a SIS II továbbfejlesztése történt meg sikeresen. Összességében elmondható azonban, hogy az IT szektort érintő szállítási nehézségek és az EU központi fejlesztéseinek csúszása jelentős lemaradásokat okozott az IT fejlesztési projekteknél.

A legkevésbé sikeres a mélyégi ellenőrzés támogatását célzó 6. számú FP volt, amelynek keretében a célhoz kötött felhasználás szigorú elvárásai miatt nem jött létre projekt.

Az alábbi táblázat az SO2 keretében megvalósult projekteket³⁷ foglalja össze:

SO	NO	Projekt azonosító	Kedvezményezett	Projektcím	Projekt elszámolható költsége
SO2	NO1	BBA-2.1.2/16-2020-00001	ORFK	EUROSUR nemzeti adatszolgáltató alkalmazás kifejlesztése és csatlakozás kiépítése	810 369 807 Ft
SO2	NO1	Összesen:			810 369 807 Ft
SO2	NO2	BBA-2.2.2-2015-00002	Készenléti Rendőrség (KR)	Pajzs 2016	75 809 217 Ft
SO2	NO2	BBA-2.2.3/2-16-2016-00001	ORFK	Kockázatelemzés-értékelés fejlesztése (CIRAM)	17 592 864 Ft
SO2	NO2	BBA-2.2.4/10-2019-00001	ORFK	Professzionális és félprofesszionális	339 744 679 Ft

³⁶ Entry/Exit System

³⁷ A táblázat csak a sikeresen megvalósított projekteket tartalmazza.

Forrás: http://belugyalapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17

				okmányvizsgáló és archiváló eszközök beszerzése	
SO2	NO 2	Összesen:			433 146 760 Ft
SO2	NO 3	Összesen: (nem valósult meg projekt)			0 Ft
SO2	NO4	BBA-2.4.2- 2015-00001	Szegedi Rendészeti Szakgimnázium (SZRSZG)	Határrendészeti továbbképzési rendszer	131 447 328 Ft
SO2	NO4	BBA-2.4.2- 2015-00002	ORFK	Határrendészeti hospitáció	3 342 784 Ft
SO2	NO4	BBA-2.4.2- 2015-00003	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	Kiskorúak jogellenes külföldre vitelének megakadályozása	27 667 745 Ft
SO2	NO4	BBA-2.4.2/5- 2018-00001	SZRSZG	Határrendészeti továbbképzési rendszer 2.	102 278 402 Ft
SO2	NO4	BBA-2.4.3- 2015-00001	ORFK	Fuvarozók képzése	4 581 094 Ft
SO2	NO 4	Összesen:			269 317 353 Ft
SO2	NO5	BBA-2.5.1/22- 2022-00001	ORFK	Migrációs összekötő tiszt kihelyezése Észak-Macedóniába	49 773 953 Ft
SO2	NO5	BBA-2.5.1/23- 2022-00001	ORFK	Török-magyar határrendészeti együttműködés	1 519 413 737 Ft
SO2	NO 5	Összesen:			1 569 187 690 Ft

SO2	NO6	BBA-2.6.1/6-2018-00001	ORFK	Kübekháza-Rábé közúti határátkelőhely létesítése	2 024 059 784 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.1/6-2018-00002	ORFK	Röszke és Tompa határátkelőhelyek fejlesztése	73 070 670 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3-2016-00001	ORFK	Járműkutató egységfelszerelések beszerzése a román határszakaszra	5 886 197 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/2-16-2016-00001	ORFK	Útlevélkezelő végponti eszközök fejlesztése a román határszakaszon	139 169 343 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/3-2017-00001	ORFK	Infrastruktúrafejlesztés a szisztematikus határellenőrzés bevezetésére	630 629 058 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/4-2017-00001	ORFK	Automatizált biometrikus határellenőrző kapuk telepítése	368 673 568 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/8-2019-00001	ORFK	EES és kapcsolódó IT rendszerek fejlesztése a határigazgatás területén	1 243 918 257 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/9-2019-00001	Belügy-minisztérium (BM)	Az európai uniós informatikai rendszerek fejlesztéséhez szükséges kapacitások biztosítása	628 639 687 Ft

SO2	NO6	BBA-2.6.3/11-2019-00001	ORFK	Az EES bevezetéséhez kapcsolódó fejlesztések	3 343 332 017 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/13-2020-00001	Nemzeti Információs Központ (NIK)	Az ETIAS Nemzeti Egység létrehozása és informatikai rendszerének kialakítása	1 018 317 540 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/14-2020-00001	NISZ Zrt.	Az EES I. bevezetéséhez kapcsolódó integrációs feladatok	36 930 625 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/14-2020-00002	ORFK	Az EES bevezetéséhez szükséges informatikai jellegű fejlesztések II	146 324 784 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/14-2020-00003	NISZ Zrt.	Az EES I. bevezetéséhez kapcsolódó hálózati eszközök bővítése	192 563 060 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.3/15-2020-00001	BM	SIS II NS.CP és kapcsolódó szakrendszerek továbbfejlesztése	328 578 258 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.4-2015-00001	ORFK	Mobil hőkamerák beszerzése	651 392 531 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.5-2015-00002	ORFK	Schengen buszok beszerzése	56 893 534 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.5-2015-00003	KR	Országút 2016	99 630 644 Ft

SO2	NO6	BBA-2.6.5/6-2018-00001	ORFK	Nehéz terepjáró gépjárművek beszerzése a külső határra	1 116 053 551 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.5/20-2021-00001	ORFK	Nehéz terepjáró gépjárművek beszerzése a külső határra II	334 725 862 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.5/21-2022-00001	ORFK	Kamerarendszer továbbfejlesztése a magyar-szerb határszakaszon	3 263 084 014 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.21-2016-00001	Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)	SIS II SIRENE feladatok ellátásának informatikai továbbfejlesztése	7 136 777 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.21-2016-00002	BM	SIS II NSCP és NCOPY alkalmazás rétegek átalakítása NCOPY infrastrukturális megújítása	555 877 986 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.21/4-2016-00001	BM	SIS II HU infrastruktúra továbbfejlesztése	294 045 943 Ft
SO2	NO6	BBA-2.6.22/4-2016-00001	NEBEK	SIRENE 2017. és 2018. évi fejlesztései	25 589 860 Ft
SO2	NO6	Összesen:			16 584 523 550 Ft
SO2		Összesen:			19 666 545 160 Ft

A Nemzeti Programban tervezett és a fenti projektek keretében megvalósult legfontosabb indikátorokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Indikátor leírása	Célérték	Pénzügyi év									Összesített érték (2014.01.01.- 2024.06.30.)
		(október 16-tól a következő év október 15-ig)									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023 - 2024 (2022.10.16.- 2024.06.30.)	
C1.1 A határigazgatáshoz kapcsolódó kérdésekről szóló, az alap segítségével megvalósított képzéseken részt vett személyi állomány száma	3750	0	115	304	172	688	417	284	48	20	2048
C2 Az alap segítségével kialakított vagy korszerűsített határellenőrzési – határforgalom- ellenőrzési és határőrizeti – infrastruktúra és eszközök száma	750	0	0	11	13	1166	42	360	91	564	2513
C2.a Infrastruktúra	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

C2.b Járműállomány (légi, szárazföldi és tengeri határok)	-	0	0	0	0	11	3	0	52	0	80
C2.c Eszközök	-	0	0	11	13	1 155	31	374	39	542	2404
C2.d Egyebek	-	0	0	0	0	0	8	0	4	12	24
C4 Az EUROSUR keretében létrehozott vagy továbbfejlesztett nemzeti határfelügyeleti infrastruktúrák száma	1	0	0	0	0	0		0	0	1	1

SO 3: Működési támogatás

A szektorális rendelet preambuluma³⁸ szerint amikor a határrendészetről és a vízumpolitikáról szóló schengeni vívmányokkal összhangban feladatokat hajtanak végre a külső határokon és a konzulátusokon, a tagállamok valamennyi másik, a schengeni térségbe tartozó tagállam érdekében és nevében végeznek tevékenységet, így az Unió számára közszolgáltatást nyújtanak. A pénzügyi eszköznek hozzá kell járulnia a határellenőrzéshez és a vízumpolitikához kapcsolódó működési költségek támogatásához, és lehetővé kell tennie a tagállamok számára, hogy fenntartsák e mindenki számára végzett szolgáltatáshoz létfontosságú kapacitásaikat. Az ilyen támogatás az eszköz hatálya alá tartozó célkitűzésekhez kapcsolódó kiválasztott egyedi költségek teljes körű visszatérítéséből áll, és a nemzeti programok szerves részét kell képeznie. Magyarország a határigazgatás területén tervezte működési támogatás felhasználását a nemzeti programban, amelynek keretében a legfontosabb célkitűzések megvalósultak. Egyes területeken az eredetileg tervezett működőképesség-fenntartás helyett komplex fejlesztésekre

³⁸ 515/2014/EU rendelet Preambulum (19).

volt szükség a szakterületen bekövetkezett változások okán, így számos működtetni tervezett elem fejlesztési projektek részévé vált (ezek az SO2-ben kerültek kezelésre). Összességében megállapítható, hogy az alapvető infrastruktúrák – mint a határforgalom-ellenőrzésben a SIS II és nemzeti alrendszere, a határőrizetben pedig a stabil hőkamera hálózat – esetében elegendő volt a tervezett karbantartási és rekonstrukciós jellegű munkálatok támogatása a szakmai cél eléréséhez. Ezzel ellentétben a nemzeti program végrehajtása során dinamikusan változó részterületeken – mint a határforgalom-ellenőrzés első vonalának eszközei, vagy a határőrizeti mobilitás átalakult igényei – a szakmai fejlesztési koncepció túlmutatott a szinten tartáson és komplex, a nemzeti forrásoknak és a nemzeti program fejlesztéseinek egymásra épülését biztosító megoldásokat kívánt.

A működési támogatás felhasználását nem hátráltatták az SO2 esetében bemutatott körülmények, ennek ellenére a nemzeti program megvalósításának megváltozott viszonyaihoz nem alkalmazkodott hatékonyan. Magyarország külső határain a 2013-ban meglévő és hatékony határellenőrzés fenntartásáról – különösen a 2015-ös események hatására – a jelentős fejlesztési igények, és ezek egyre növekvő működési költségei felé terelődött a szakmai gondolkodás. A Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégia megjelenésével kijelölt fejlesztési irányokra az SO hatékonyan reagált, azonban a működési költségek jelentős része így is a nemzeti költségvetést terhelte. Az itt szerzett tapasztalatok úgy a szakmai oldalt, mint az FH-t arra ösztönözték, hogy megváltoztassa a működési támogatással kapcsolatos koncepcióját és a következő pénzügyi időszakban szélesebb körben aknázza ki annak lehetőségeit.

NO 2: Működési támogatás – határok

A működési támogatás keretében megvalósítani tervezett feladatok teljesültek. Az első FP vonatkozásában amortizációs csere helyett – a szisztematikus határellenőrzés és az EES bevezetéséhez szükséges képességek kialakítása miatt – fejlesztésre volt szükség, amelyek az SO2 NO6 keretében valósultak meg. A 2. számú FP a működési támogatás keretében teljesült kézi hőkamerák cseréjével és stabil hőkamerák rekonstrukciójával. A felszerelt eszközök már képesek megfelelni azoknak a jövőbeli kihívásoknak, amelyekkel a komplex intelligens határőrizeti rendszer kialakítása során számolni lehet. A felderítő eszközök cseréje szorosan illeszkedik a 2021-2027. programozási időszakra tervezett fejlesztésekhez.

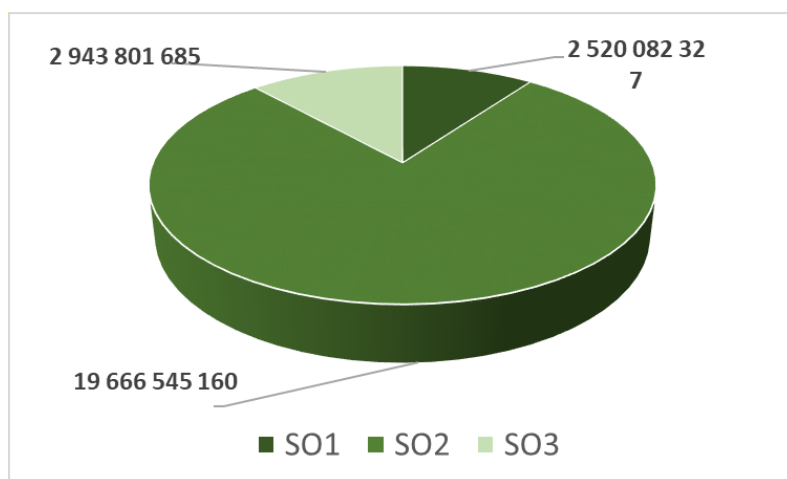
A 3. számú FP szintén teljesült, azonban nagyobb részben nemzeti forrásból, az új képességek kialakítása vonatkozásában pedig az SO2 NO6 fejlesztései keretében. A 4. számú FP-ben jelzett IT eszközök amortizációs cseréje helyett az EUROSUR dinamikus fejlődéséből adódóan

fejlesztésre volt szükség, amelyek az SO₂ NO₁ alatt kerültek kezelésre. A SIS II működésének támogatását célzó 5. számú FP szintén működési támogatás keretében teljesült két projektben. Összességében megállapítható, hogy az NP tervezése és végrehajtása során a működési támogatás eszközhangsúlyos volt, támogatásai karbantartás, javítás, amortizációs csere típusú beavatkozásokat foglaltak magukban. Az időszak zárásakor rendelkezésre álló adatok azonban rávilágítottak arra, hogy a fenntartási és működtetési jellegű költségek egyre nagyobb terhet jelentettek a kedvezményezettek számára, amelyre a nemzeti program eredeti formájában nem reagált. A projektek eredményeivel párhuzamosan 2018-ban jelentkeztek először fenntartási költségek a kedvezményezett oldalán.³⁹ A tapasztalatok beépítésre kerültek a BMVI 2021-2027 programjába, amely már szélesebb körben reagál a kedvezményezettek működési költségekkel kapcsolatos igényeire.

³⁹ VÁJLOK László (2017): A határbiztonsági rendszer hatékonyságát növelő infrastrukturális, műszaki és technikai fejlesztések 2016. évben. In: Rendőrségi évkönyv 2016. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, pp. 1–4.

Az alábbi táblázat az SO3 keretében megvalósult projekteket⁴⁰ foglalja össze:

SO	NO	Projekt azonosító	Kedvezményezett	Projektcím	Projekt elszámolható költsége
SO3	NO2	BBA-3.2.1-2015-00001	ORFK	Kézi hőkamerák beszerzése	208 417 376 Ft
SO3	NO2	BBA-3.2.1/4-2016-00001	ORFK	Stabil hőkamera rendszer rekonstrukciója	514 601 583 Ft
SO3	NO2	BBA-3.2.1/10-2019-00001	ORFK	Stabil hőkamera rendszer rekonstrukciója (II-III. ütem)	1 896 044 900 Ft
SO3	NO2	BBA-3.2.2-2016-00001	BM	A SIS II HU NS.CP hálózati infrastruktúra megújítása	97 983 239 Ft
SO3	NO2	BBA-3.2.2/4-2016-00001	BM	A SIS II HU hálózati és szerver infrastruktúra megújítása	226 754 587 Ft
SO3	NO2	Összesen:			2 943 801 685 Ft
SO3		Összesen:			2 943 801 685 Ft

3. számú ábra: A források megoszlása a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszközön belül (Ft)⁴¹

⁴⁰ A táblázat csak a sikeresen megvalósított projekteket tartalmazza.

Forrás: http://belugyalapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17

⁴¹ Forrás: A szerző saját szerkesztése.

SO 5: Bűnüldözés és bűnmegelőzés

Az egyedi célkitűzés keretében a nemzeti program végrehajtási időszakának végére Magyarország jelentősegteljes, kézzelfogható eredményeket tud felmutatni csaknem valamennyi megjelölt területen. Számos projekt a műveleti, mobilitási, analitikai, forenzikus és laboratóriumi kapacitások bővítéséhez kapcsolódott (NO1, NO5). Mindezek eredményeképp a felderítési és nyomozati tevékenységek intenzívebbé váltak és Magyarország aktívabban vett részt az uniós szakpolitikai ciklus (EMPACT)⁴² keretében meghatározott tevékenységekben (2015-2023: több mint 1000 részvétel, amelyből közel 200 alkalommal vezető/társvezető szerep) és közös nyomozócsoportokban (JIT)⁴³ (2011-2013 között: 6 esetben, 2014-2023 között: 47 esetben). Számos projekt irányult a vagyonvisszaszerzés fokozására (NO1, NO2, NO3), hozzájárulva ezzel a befagyasztással érintett vagyoni eszközök terén tapasztalható növekedéshez.

Az IT fejlesztésekhez kapcsolódó projektek nagymértékben növelték a digitális információk cseréjét, valamint kiemelkedő eredmények azonosíthatóak a PNR⁴⁴ rendszerhez kapcsolódóan, amely területnek Magyarország továbbra is vezető gyakorlati szereplője az EU közösségen belül. A szakterületen megvalósított IT fejlesztések mellett jó gyakorlatok megosztására és képzések megtartására is sor került.

A fejlesztések között prioritás volt a szakértők kompetenciáinak növelése (NO3) és a szakmai hálózatok építése (NO2, NO4, NO5). Mindösszesen több mint 26 000 szakértő vett részt oktatásokon és tapasztalatszeréseken.

Az áldozatsegítés terén kiemelkednek az emberkereskedelem megelőzését és a kapcsolódó szolgáltatások nyújtását célzó projektek (NO1, NO4), amelyek több mint 30 millió online és offline elérést generáltak és 88 áldozat részére nyújtottak támogatást. E tevékenységek hozzájárultak az emberkereskedelem jelenségének társadalmon belüli kisebb látenciájához (2014-2023: 1322 azonosított áldozat).

A kutatások, valamint a JIT és EMPACT műveleti projektek számát illetően a nemzeti programban rögzített célérték nem került elérésre, figyelemmel a szakterületen elérhető K+F+I forrásokra, valamint az Eurojust azonos tárgykörben nyújtott pénzügyi támogatására.

Az SO keretében valamennyi indikátor és a nemzeti program szöveges részében jelölt eredmény teljesítésére sor került.

NO 1: Bűnmegelőzés és bűnüldözés

⁴² European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats.

⁴³ Joint Investigation Team.

⁴⁴ Utasnyilvántartási adatállomány – Passenger Name Record.

A nemzeti célkitűzés keretében a súlyos és szervezett, határon átnyúló bűncselekmények elleni fellépés terén a projektek megvalósítása révén magasabb részvétel volt biztosított a szakpolitikai ciklus keretében tervezett tevékenységekben és terrorizmus elleni fellépésben. Nemzeti források kerültek felhasználásra az állomány létszámának növelés céljából, míg a nemzeti program forrásai a detektáló, laboratóriumi és analitikai kapacitásokat erősítette a felderítési és nyomozati tevékenységet végző egységeknél. A fejlesztések a környezeti bűnözés, kiberbűnözés, kábítószer-kereskedelem, emberkereskedelem, illegális migráció, MTIC⁴⁵ és jövedéki csalás, vagyonvisszaszerzés, terrorizmus, bűnügyi prioritások és a műveleti együttműködés tárgykörében valósultak meg.

A forenzikus és különleges bűnügyi szakismerettel bíró egységek esetében robbanóanyag és kábítószervizsgálati laboratóriumi eszközök beszerzésére került sor. A párhuzamos gazdasági-pénzügy nyomozásokat és a vagyonvisszaszerzést illetően az információgyűjtési és elemzési kapacitások bővítése valósult meg. A terrorizmus elleni fellépéshez kapcsolódóan műveleti feladatvégrehajtást és információvédelem, drón védelem biztosítását támogató eszközpark bővítésére került sor.

Mindezek eredményeképp 10 rendvédelmi szerv fejlesztése valósult meg és több ezer művelet végrehajtása (pl. házkutatás, gyanúsított elfogása) történt meg. Valamennyi művelet súlyos és szervezett bűncselekményhez kapcsolódik, amelyek közül több külföldön, illetve külföldi partnerhatóságokkal közösen került megvalósításra. A műveletek egy része az Europol által koordinált EMPACT műveleti tevékenységek között is szerepelt.

A prevenció tevékenységeket illetően egyes súlyos és szervezett bűnözés tárgyában tartott bűnmegelőzési tevékenységek hazai forrásból kerültek finanszírozásra (pl. illegális migráció, kábítószerbűnözés megelőzése), miközben a nemzeti program forrásai az emberkereskedelem, kiberbűnözés és radikalizáció megelőzésére irányultak. Mindezek eredményeképp tudatosságnövelés és érzékenyítés révén 5,41 millió online és offline elérés került regisztrálásra.

NO 2: Információcsere

A program végrehajtása szintjén az információcsere terén a végrehajtott projektek javították az együttműködést a nemzeti rendészeti szervek és a külföldi hatóságok, az EU és egyéb ügynökségek között. A fejlesztések a kiberbűnözés, fegyverkereskedelem, környezeti bűnözés, kábítószerkereskedelem, emberkereskedelem, illegális migráció bűnügyi prioritások és a szolgálati kutyavezetők hálózata tárgykörében valósultak meg.

⁴⁵ Missing Trader Intra-Community Fraud.

Mindezek eredményeképp a projektek keretében több mint 2000 résztvevő került bevonásra olyan programokba, amelyek a szakértők tudásának bővítését célozták. Számos összekötő tisztviselő látott el hosszabb időtartamú szolgálatot az Europol-nál és harmadik országokban (Egyesült Királyság és Törökország) a terrorizmus, az illegális migráció, a kábítószer-kereskedelem és a kiberbűnözés tárgyköréhez kapcsolódóan.

Az információcsere technológiai oldalának fejlesztésére koncentráló projektek hozzájárultak a légiutasforgalmi, a DNS, ujjnyomat, jármű regisztrációs és SIENA⁴⁶ hálózati adatok cseréjéhez. Emellett a további projektek tanulmányok összeállítását célozták a meglévő IT rendszer hatékonyabb működésének fejlesztése érdekében.

Mindezek eredményeképp sor került a Nemzeti Utasadat-információs Központ (PIU) egység fejlesztésére, a Prüm és Europol adattovábbítási és adatcsere mechanizmusok pedig jelentősen javultak. A rendészeti információcsere további fokozása érdekében elkészült egy, a határon átnyúló szervezett bűncselekményekben folytatott nyomozások alkalmával megvalósuló adatáramlást bemutató modell, valamint egy, az emberkereskedelmi adatbázis IT fejlesztését támogató technikai dokumentum. A PNR rendszer tervezett fejlesztése nem valósult meg, figyelemmel arra, hogy a komplex IT fejlesztések végrehajtása a 2021-2027 évi időszakra került átütemezésre.

NO 3: Képzés

A képzések terén hazai forrás került felhasználásra az alapvető szakismeretek és az alapszintű nyelvismeret javítására, míg BBA forrás került felhasználásra a szakemberek, (beleértve rendőröket, ügyészeket és bírákat), szakismeretének további fejlesztéséhez, amely gyakorlat központú oktatásokon keresztül valósult meg felhasználva súlyos és szervezett bűnözéshez kapcsolódó valós eseményeken alapuló példákat és szituációkat tartalmazó gyakorlatias oktatási anyagokat.

A képzések egy része speciális bűnügyi prioritásokhoz kapcsolódott, úgymint kiberbűnözés, kábítószer-kereskedelem, környezeti bűnözés, emberkereskedelem és nagy hangsúlyt kapott a multidiszciplináris megközelítés alkalmazása, valamint a poli -kriminalitás jelentette kapcsolatok megvilágítása (pl. egyes tudományterületek, beleértve a mesterséges intelligencia alkalmazását a kiberbűncselekményekhez kapcsolható ügyekben; kábítószer-kereskedelem az online térben). A képzések másik köre a szervezett bűnözés és terrorizmus gazdasági vetületéhez kapcsolódott, pl. párhuzamos pénzügyi nyomozások, MTIC és jövedéki csalások, pénzmosás, terrorizmus

⁴⁶ Secure Information Exchange Network Application.

finanszírozás, korrupció a közigazgatásban és vagyonvisszaszerzés. A képzések harmadik csoportja horizontálisabb témákhoz kapcsolódott, úgymint áldozatazonosítás, kihallgatási és nyomozási taktikák, forenzikus szakismeret, elemzéstechnika, művelet végrehajtási gyakorlatok (pl. vezetéstechnikai képzések). Specializált nyelvképzések szintén megvalósultak és egy akkreditált, kifejezetten rendészeti szaknyelvi vizsgarendszer is kiépült.⁴⁷

Mindezek eredményeképp több mint 22 000 szakember oktatására került sor, akik közül 5500 szakértő személyes jelenlétet kívánó képzésen vett részt. Képzési anyagok 7 EMPACT prioritásterülethez kapcsolódóan készültek.

Egyes projektekben módszertani anyagok és együttműködési protokollok készültek, pl. kábítószer laboratóriumokban történő házkutatás és radiológiai anyagokkal szennyezett helyszíneken történő bizonyítékgyűjtés tárgyában. Ezek az újszerű eszközök és technikák a szakemberek napi gyakorlatába beépültek.

Az infrastrukturális feltételek javítása érdekében egy képzési kabinet létesült, amely elsősorban kiberbűnözés, elemzéstechnika és anti -terror tárgyú foglalkozások helyszínéül szolgál.

NO 4: Áldozatvédelem

Az áldozatvédelem terén nemzeti forrás került felhasználásra az intézményesített, valamennyi bűncselekmény áldozatának nyújtott támogatás továbbfejlesztésére, míg a BBA források az emberkereskedelem áldozatainak segítésére koncentráálódtak. Egyes végrehajtott projektek a szakértők tapasztalatszerését és a hazai és külföldi szakemberek együttműködését célozták. Egy projekt keretében egy digitális adatbázis került fejlesztésre, más projektek a tudatosságnövelésre és érzékenyítésre irányultak. A további projektek pedig növelték az áldozatsegítési szolgáltatások mennyiségét és minőségét, beleértve az áldozatok biztonságos hazatérését abból az országból, ahol szexuális vagy munkacélú kizsákmányolás áldozata lett, szállás és ellátás biztosítását és komplex reintegrációs támogatás nyújtását.

Mindezek eredményeképp egy új, digitális emberkereskedelem áldozati adatbázis került létrehozásra jelentősen támogatva az áldozatok napi azonosítását és irányítását. Nemzetközi áldozatirányítási rendszer került felállításra Svájc viszonylatában és 4 magyar vármegyében régiós koordinációs mechanizmus létesült. A megvalósított emberkereskedelem elleni kampányokkal több, mint 25 millió online és offline elérés regisztrált és 88 áldozat támogatására került sor.

⁴⁷ LforS Rendészeti szaknyelvi nyelvvizsga - <https://www.nokitc.hu/19/lfors/>

NO 5: Kockázat- és fenyegetettség-értékelés

A kockázatelemzés terén Magyarország hazai források felhasználása mellett jelentős mértékben fejlesztette valamennyi rendészeti szerv elemzői kapacitását. A BBA keretében teljesült fejlesztések a terrorizmus és a közigazgatási korrupció terén jelentkező fenyegetettségek felmérésére és a korai előrejelző mechanizmusok fejlesztésére koncentráltak.

A terrorizmus elleni fellépésre irányuló projekt hozzájárult az analitikai kapacitások bővítéséhez (különösen az nyílt forráskódú online tartalmakhoz kapcsolódóan), valamint a robbanóanyag detektálási és védelmi kapacitások bővítéséhez a légitölekedés-biztonság terén. Az anti - korrupció fókuszú pilot projekt keretében egy nagy léptékű adatelemzési és -kezelési eszköz került kifejlesztésre, amely emelt szintű képességeket eredményezett a kockázat és fenyegetettség értékelésben és megtöbbszörözte az adatelemzések volumenét.

Mindezek eredményeképp két rendvédelmi szerv kapacitásai bővültek a radikalizáció és a korrupció felmérése és monitorozásának javítása érdekében. E szakterületeken 149 szakember vett részt munkaműhelyekben, fórumokon, konferenciákon és nemzetközi hálózatok, szervezetek munkájában. Egy nemzetközi kockázatelemzési módszertan és egy kapcsolódó akcióterv került kialakításra a radikalizáció és a terrorizmus megelőzésére érdekében.

Az alábbi táblázat az SO5 keretében megvalósult projekteket⁴⁸ foglalja össze:

SO	NO	Projektkód	Kedvezményezett	Projektcím	Projekt elszámolható költsége
SO5	NO1	BBA-5.1.1/6- 2018-00001	Készenléti Rendőrség (KR)	Részvétel nemzetközi emberkereskedelem elleni közös bűnüldözési akciókban	1 014 722 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2- 2015-00001	Alkotmány- védelmi Hivatal (AH)	Fedett gépjárművek, műveleti technikai és IT eszközök beszerzése	65 955 341 Ft

⁴⁸ A táblázat csak a sikeresen megvalósított projekteket tartalmazza.
Forrás: http://belugvialapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17

SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00002	KR	KR NNI FF PBEO műveleti kapacitás bővítése	34 162 027 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00003	KR	CROSSBORDER 2014-2016, a határon átnyúló műveleti kapacitás fejlesztése	128 864 978 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00004	KR	Támogatások az emberkereskedelem elleni küzdelem kapacitásának növelésére - TEKKNO	26 449 035 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00006	KR	Műveleti kapacitásfejlesztés a nemzetközi kábítószer bűnözés elleni fellépés érdekében	70 874 758 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00007	KR	Kapacitásfejlesztés kiberbűnözés ellen küzdő rendvédelmi egységnél	59 081 459 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00008	Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)	NAV bűnügyi szakterülete részére adatmentő és elemző eszközök beszerzése	56 193 822 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00009	NAV	NAV bűnügyi szakterület felderítő kapacitásának fejlesztése	72 418 165 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2-2015-00010	NAV	Határon átnyúló szervezett bűnözés elleni harc során alkalmazott eszközök beszerzése	39 650 717 Ft

SO5	NO1	BBA-5.1.2/2-16-2016-00002	KR	Műveleti irányítás javítása az illegális migráció elleni harcban	11 018 221 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/2-16-2016-00003	KR	"FEJVADÁSZ" projekt, a célkörözési műveleti kapacitás fejlesztése	31 807 158 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00002	NAV	NAV bűnügyi szakterülete megfigyelési képességeinek továbbfejlesztése	267 778 598 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00003	NAV	NAV bűnügyi szakterület légi megfigyelési képességeinek fejlesztése	39 641 802 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00004	NAV	NAV részére forenzikus adatelemző szoftverek beszerzése	25 396 793 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00005	KR	EMPACT prioritású bűncselekmény-helyszínen dolgozó egységek azonnalos technikai támogatása	127 299 486 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00006	KR	VADER	97 441 180 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00007	KR	Védőbástya - 2018	70 327 207 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00008	KR	A szervezett bűnözés elleni integrált fellépés képességfejlesztése a KR NNI-nél	76 243 608 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00009	KR	CROSSBORDER HORIZONTAL 2018 - Műveleti Kapacitás fejlesztése	232 832 040 Ft

SO5	NO1	BBA-5.1.2/6-2018-00010	KR	Eszközfejlesztés a környezeti bűnözés elleni fellépés területén	46 129 370 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/10-2019-00001	Budapesti Rendőr-főkapitányság	BRFK Bűnügyi IT kapacitás fejlesztése	273 133 236 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/10-2019-00002	NAV	NAV labor és műveleti képességeinek továbbfejlesztése	419 934 104 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/10-2019-00004	Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ)	A terror elleni küzdelemmel érintett szervek tevékenységének technikai támogatása	376 534 778 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.2/10-2019-00005	Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (NSZKK)	NSZKK - laboratóriumi vizsgálati kapacitás fejlesztés	251 253 294 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.3-2016-00001	NSZKK	BSZKI - Forenzikus szakértők és egységek kapacitásfejlesztése	399 231 196 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.3/2-2017-00001	NAV	NAV labor és bűnügyi technikai kapacitásának fejlesztése	57 445 524 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.3/2-2017-00002	NSZKK	Modern igazságügyi toxikológiai vizsgáló műszerek és laboratóriumi eszközök beszerzése	294 789 055 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.3/19-2021-00001	ORFK	Forenzikus technikai eszközök beszerzése	84 773 632 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.3/19-2021-00002	NBSZ	Robbanóanyagok, pirotechnikai termékek kémiai vizsgálóképességének továbbfejlesztése	195 716 554 Ft

SO5	NO1	BBA-5.1.4-2015-00001	KR	Vagyonvisszaszerzés a szervezett bűnözés elleni harc jegyében	65 551 375 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.4-2015-00002	Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ)	A schengeni külső határon végzett antikorrupciós műveletek hatékonyságának növelése.	69 522 138 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.4/6-2018-00001	KR	Elemző és műveleti kapacitás fejlesztése a párhuzamos pénzügyi nyomozások elősegítésére	90 663 497 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.5-2015-00001	Terrorelhárítási Központ (TEK)	Műveleti felderítési, beavatkozási eszközök beszerzése	148 309 332 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.5/6-2018-00001	NBSZ	Improvizált robbanóanyagok, pirotechnikai termékek kémiai vizsgálóképességének fejlesztése	61 672 661 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.6-16-2016-00001	Alapítvány a Népirtás és Tömeges Atrocitások Nemzetközi Megelőzéséért	A radikalizáció megelőzése a büntetés-végrehajtási intézményekben	9 295 715 Ft
SO5	NO1	BBA-5.1.6/2-2017-00003	Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete	Ne dőlj be!	8 804 976 Ft

SO5	NO1	BBA-5.1.6/10-2019-00001	Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM)	Ne hagyd, ne tedd! – emberkereskedelem elleni kampány	179 767 108 Ft
SO5	NO1	Összesen:			4 566 978 662 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1-2016-00001	Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)	Magyar rendőrségi hospitációs program az Europolnál (Hága)	38 442 219 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1-2016-00002	NAV	Nemzetközi együttműködés, adatcsere elősegítése közös megfigyelési gyakorlat révén	5 473 574 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1-2016-00003	NAV	Europol és FIOD tapasztalatcsere és látogatás	25 526 851 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/2-16-2016-00001	NSZKK	Hazai és nemzetközi szakmai információcsere és együttműködés	7 528 997 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/2-16-2016-00002	TEK	Terrorelhárítási összekötő tartós kihelyezése Hágába az Europolhoz	43 581 915 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/2-16-2016-00003	KR	Kábítószerbűnözés és illegális migráció területéért felelős összekötő tiszt delegálása	50 190 761 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3-2017-00001	NAV	Europol hospitáció	20 763 002 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3-2017-00002	Rendőrségi Oktatási és	Együttműködés a kutyavezetők között,	14 323 864 Ft

			Kiképző Központ (ROKK)	szolgálati kutyák kiképzése területén	
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00003	NEBEK	Magyar rendőrségi hospitációs program az Europolnál (Hága)	41 018 054 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00005	TEK	Terrorelhárítási összekötő tartós kihelyezése Hágába az Europolhoz (II.)	46 979 319 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00006	KR	A Magyarországi Környezeti Biztonsági Munkacsoport megalapítása	2 364 890 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00007	KR	A kiberbűnözés ellen küzdő egységek nemzetközi tapasztalatcseréken történő részvétele	12 854 588 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00009	KR	CROSSBORDER Együttműködési Program 2017-2020.	12 402 737 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00011	KR	Közvetlen együttműködés fokozása a kábítószer bűnözés elleni fellépésben	8 846 275 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00012	Nemzetközi Oktatási Központ (NOK)	A nemzetközi bűnügyi adatcsere terén a személyes részvétel és együttműködés fokozása	9 267 158 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/3- 2017-00013	Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (TIBEK)	TIBEK összekötő tiszt kihelyezése	34 885 572 Ft

SO5	NO2	BBA-5.2.1/6-2018-00001	KR	Szervezett bűnözés elleni bűnügyi együttműködés fejlesztése a török rendvédelmi szerveknél	14 836 668 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/10-2019-00001	NAV	Europol hospitáció és nemzetközi tanulmányútsorozat nemzetközi szervezeteknél	36 485 915 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/10-2019-00002	TIBEK	TIBEK összekötő tiszt kihelyezése II.	77 421 476 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/10-2019-00003	TEK	Terrorelhárítási összekötőtiszti és hospitációs program az Europolnál	147 573 821 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/10-2019-00004	NEBEK	Europol hospitáció, magyar rendőri összekötő tiszt kihelyezése az Egyesült Királyságba	164 700 432 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/10-2019-00005	KR	A súlyos és szervezett bűnözés elleni bűnügyi együttműködés fejlesztése	190 287 610 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.1/18-2021-00001	KR	Magyar rendőri összekötő tiszt kihelyezése Törökországba	145 237 006 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.2-2015-00001	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	Nemzetközi jellegű szervezett bűnözés nyomozásának kutatása információáramlási szempontból	10 396 025 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.2/16-2020-00001	Igazságügyi Minisztérium (IM)	A Nemzeti Információs Központ informatikai és	48 225 803 Ft

				interoperabilitási képességének fejlesztése	
SO5	NO2	BBA-5.2.2/23- 2022-00001	IM	Az Ekat rendszer továbbfejlesztésének előkészítését célzó feladatok végrehajtása	18 927 000 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.3- 2017-00001	TIBEK	HU PNR rendszer kapacitásfejlesztése és az IT infrastruktúra bővítése	628 797 583 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.3/6- 2018-00001	NEBEK	A rendőrség nemzetközi bűnügyi adat-, és információcsere informatikai továbbfejlesztése	5 541 882 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.3/6- 2018-00002	NSZKK	NSZKK- nemzetközi adatcseréhez szükséges hardverfejlesztés	530 035 018 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.3/6- 2018-00003	TIBEK	A HU PNR rendszer interfészeinek fejlesztése, PISA rendszerhez kapcsolódó beszerzések	51 442 734 Ft
SO5	NO2	BBA-5.2.3/10- 2019-00001	TIBEK	A PNR rendszer kapacitásbővítése és másodlagos (DR) site megvalósíthatósági tanulmánya	414 366 938 Ft
SO5	NO2	Összesen:			2 858 725 687 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.2-16- 2016-00002	NOK	Specializált bűnügyi szakképzési központ létrehozása	72 426 126 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3- 2015-00001	NOK	Pénzmosás vagyoni aspektusai	4 043 369 Ft

SO5	NO3	BBA-5.3.3-2015-00002	NOK	Rendészeti angol pilot képzések szervezése, szaknyelvi tananyag fejlesztése	14 425 343 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3-2015-00003	KR	A vagyonszerezés elmélete és gyakorlata a szervezett bűnözés elleni küzdelemben	26 099 114 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3-2015-00004	KR	Kiberbűnözés elleni bűnüldözési, illetve multidiszciplináris képzések	41 325 744 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3-2015-00005	NAV	Bűnügyi felderítői képességek fejlesztése	10 026 127 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/2-16-2016-00001	NOK	Rendészeti szaknyelvi vizsgarendszer kidolgozása és tesztelése	28 096 561 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/2-16-2016-00002	AH	Multidiszciplináris készségek megszerzését célzó képzések szervezése	4 876 379 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/2-16-2016-00003	AH	Nemzetbiztonsági angol szaknyelvi képzés	16 218 716 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/2-16-2016-00004	NVSZ	Az NVSZ Bűnfelderítői és elemzői humán kapacitás kompetenciaszintjének növelése	28 665 450 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/3-2017-00004	KR	Kompetenciafejlesztés, szakmai képzések lebonyolítása	15 181 130 Ft

SO5	NO3	BBA-5.3.3/3- 2017-00006	KR	CROSSBORDER Tréning Program 2017- 2020	24 847 888 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/3- 2017-00008	NOK	Az Európai Bűnüldözési Képzési Rendszeren (LETS) kívüli további képzések	19 723 577 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/3- 2017-00009	KR	Titkos kábítószer laboratóriumok felismerése és biztonságos kezelése	26 319 093 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/3- 2017-00010	KR	Protokoll kidolgozása sugárzó anyagokkal szennyezett helyszíni munka esetére	14 194 969 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/6- 2018-00002	NOK	Bűnügyi elemző alapképzés	18 031 967 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/6- 2018-00003	NVSZ	Speciális műveleti munkát támogató emeltszintű képzések az NVSZ-nél	35 444 201 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/10- 2019-00001	NAV	Képzés terrorizmus- finanszírozás elleni fellépésről és célzott pénzügyi szankciókról	14 922 938 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/10- 2019-00002	NOK	Szakmai továbbképzések	38 059 269 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/10- 2019-00004	KR	Szakmai képzések a szervezett bűnözés ellen	44 553 737 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/10- 2019-00005	AH	A műveleti kapcsolattartás „művészete”	22 212 292 Ft

SO5	NO3	BBA-5.3.3/10-2019-00007	Legfőbb Ügyészség	A súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelem az ügyészségen	16 630 507 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.3/16-2020-00001	NVSZ	Antikorrupciós képzések kiemelten a nemzetközi vesztegetés tárgyban	79 189 144 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.4-16-2016-00001	Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (BMH)	Az emberkereskedelem áldozatainak sikeres beazonosítása a BÁH eljárásai során	5 887 068 Ft
SO5	NO3	BBA-5.3.4-16-2016-00002	ORFK	Áldozatvédelmi képzések az emberkereskedelem elleni küzdelem területén	11 129 955 Ft
SO5	NO3	Összesen:			632 530 664 Ft
SO5	NO4	BBA-5.4.1/2-2016-00001	IM	Web alapú rendszer létrehozása az emberkereskedelem áldozatainak irányítása érdekében	17 468 869 Ft
SO5	NO4	BBA-5.4.2-16-2016-00001	IOM	Svájci-magyar együtműködés az emberkereskedelem áldozatainak referálása terén	10 226 764 Ft
SO5	NO4	BBA-5.4.3-16-2016-00001	ORFK	Területi szintű koordinációs mechanizmus létrehozása az emberkereskedelem ellen	7 730 285 Ft
SO5	NO4	BBA-5.4.4-16-2016-00001	IOM	Tudj róla! - Kampány az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében	54 583 271 Ft

SO5	NO4	BBA-5.4.5/10-2019-00001	IM	Komplex áldozatsegítési szolgáltatások az emberkereskedelem áldozatai részére	92 488 029 Ft
SO5	NO4	BBA-5.4.5/17-2020-00001	IOM	Komplex áldozatsegítési szolgáltatások az emberkereskedelem külföldről hazatérő áldozatai számára	45 234 987 Ft
SO5	NO4	Összesen:			227 732 205 Ft
SO5	NO5	BBA-5.5.1-2016-00002	TEK	A TEK felderítési tevékenység és elemzői kapacitásának fejlesztése.	257 216 896 Ft
SO5	NO5	BBA-5.5.1/2-16-2016-00001	NVSZ	Rendészeti korrupciós kockázati elemzések megalapozása és eszközrendszerének kialakítása	11 931 724 Ft
SO5	NO5	Összesen:			269 148 620 Ft
SO5	Összesen:				8 555 115 838 Ft

A nemzeti programban tervezett és a fenti projektek keretében megvalósult legfontosabb indikátorokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Indikátor leírása	Célérték	Pénzügyi év (október 16-tól a következő év október 15-ig)									Összesített érték (2014.01.01.- 2024.06.30.)
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023 - 2024 (2022.10.16.-)	
		C2.1 A bűnüldöző szervek azon tagjainak száma, akik határokon átnyúló ügyek kapcsán az alap segítségével képzésben részesültek	1 400	0	0	0	625	1308	974	4583	
C3.1 A bűnmegelőzés területén megvalósuló projektek száma	3	0	0	0	2	4	1	2	0	0	9

SO 6: Válságkezelés

A válságkezelés SO keretében – figyelemmel a rendelkezésre álló kisebb forráskeretre – Magyarország elsősorban két NO vonatkozásában tervezett tevékenységeket. A megvalósított

projektek jelentőségteljes fejlesztéseket eredményeztek a kiberbiztonság és CBRN-E⁴⁹ szakterületeken. Összehasonlítva az SO5-tel a projektek száma alacsonyabb volt, de figyelemmel arra, hogy az anti -terrorizmust támogató tevékenységek finanszírozhatóak voltak a szervezett bűnözés elleni harc részeként, valamint az ember által okozott válsághelyzetek elleni fellépés részeként is, egyes SO5 NO1-3 alatti eredmények komplementaritást mutatnak az SO6-tal. Hasonlóképp a kiberbűnözés elleni küzdelem az SO5 NO1-3 keretében szintén nagymértékben hozzájárult az IT rendszerek ellenállóképességének erősítéséhez, így a kiberbiztonságot célzó fejlesztések részének tekinthető.

Az SO6 általános célkitűzése a kritikus infrastruktúrák védelmének és az állampolgárok biztonságának erősítése volt a válsághelyzetekhez kapcsolódóan. Számos projekt koncentrált a kiberbiztonság fokozására és e téren jelentős kezdeményezések valósultak meg, amelyek között nevesíthető egy információmegosztó platform kialakítása, egy intelligens IT csapdarendszer kiépítése és egy kockázatelemzési szolgáltatás bevezetése.

Egyes további CBRN-E veszélyekkel kapcsolatos projektek célja a műveleti és reagálási kapacitások fejlesztése volt, valamint a hazai és a külföldi szakemberek kompetenciabővítése. Mindezekon felül Magyarország kezdeményezően lépett fel és megalapított egy nemzetközi oktatási központot, amely a 2021-2027-es időszakban tudásbázisként és a nemzetközi tűzszerészeti beavatkozási és radiológiai incidensek mentesítési egységek főhadiszállásaként szolgál majd.

NO 1: Válságmegelőzés és válságkezelés

A válságmegelőzés és válságkezelés terén az állomány létszámának növelésére került sor nemzeti forrásból és számos fejlesztés valósult meg a kockázatelemzés fokozása és az ellenállóképességek fejlesztése érdekében. A BBA források az ember által szándékosan okozott válsághelyzetekkel kapcsolatban kerültek felhasználásra és az intézkedések az állampolgárok és kritikus infrastruktúrák biztonságának erősítésére irányultak, beleértve a preventív és reaktív képességek bővítését is.

A terrorizmus elleni küzdelem érdekében a CBRN-E védelmi, detektálási, mentesítési és műveleti képességek fejlesztésére került sor az elsődleges beavatkozó szakembereknél. A kritikus infrastruktúrák kibervédelméhez kapcsolódóan a végrehajtott projektek a potenciális célpontok biztonságának szavatolását célozták egy információs platform, egy aktív IT csapdarendszer és egy kockázatelemzési szolgáltatás fejlesztésén keresztül.

⁴⁹ Chemical, biological, radiological, nuclear materials, explosives.

Mindezek eredményeképp sor került a nemzeti kibervédelmi központ fejlesztésére, valamint a terrorizmus elleni szervezet kapacitásainak bővítésére egy műveleti busz felszerelése és 8 szakember speciális védőeszközökkel történő ellátása révén.

NO 2: Információcsere

A válságkezeléshez és megelőzéshez kapcsolódó információcsere terén egy projekt került megvalósításra, figyelemmel arra, hogy egyéb kezdeményezések, amelyek a szakértők tudásának bővítését célozták jellemzően hazai forrás felhasználása mellett valósultak meg. További terrorizmushoz (SO5 NO1 és NO5), kiberbűnözéshez (SO5 NO2) és kiberbiztonsághoz (SO6 NO1) kapcsolódó projektek szintén biztosítottak lehetőséget az információk cseréjére a hazai rendészeti szervezetek, a külföldi hatóságok, az EU és más releváns ügynökségek között.

A megvalósított projekt keretében a CBRN-E területhez kapcsolódóan 42 szakértő vett részt egy munkaműhely sorozatban. A piszkos bombák és radiológiai fenyegetések tárgyában tartott tematikus programok a jó gyakorlatok megismerésére (beleértve a fenyegetettség és kockázatelemzés tárgykörét is) és a biztonságos helyszíni-műveleti protokollok egységesítésére koncentráltak. A megszerzett tudás és az újonnan kialakított, illetve tovább javított szakmai kapcsolatok felhasználásra kerültek a nemzetközi CBRN-E képzések fejlesztése során.

NO 3: Képzés

A képzések terén hazai forrás került felhasználásra az alapvető szakismeretek javítására, míg BBA forrás került felhasználásra a szakemberek speciális szakismeretének bővítésére gyakorlatcentrikus képzéseken keresztül. A CBRN-E radiológiai veszélyekhez kapcsoló képzésre számos tagállamból érkeztek tűzszerészek. Az anti -terror szakemberek részére megtartott képzés a CBRN-E helyszínek esetében alkalmazható beavatkozási taktikák gyakorlása érdekében egy külföldi oktatási létesítményben valósult meg. Mindezek eredményeképp képzési tevékenységen 93 szakértő vett részt és részükre oktatási anyagok kerültek összeállításra a válságkezelés két területén, a CBRN-e piszkos bombák⁵⁰ és a műveleti protokollokat illetően.

Az infrastrukturális feltételek biztosítása érdekében 7 partnerországgal közösen megalapításra, majd fejlesztésre került a Közép-európai CBRN-E Kiképző Központ. A központ képzési lehetőséget nyújt 400 szakember részére a beruházás fenntartási időszakában.

⁵⁰ Robbanóanyagokkal kombinált vegyi anyagok, pl. permetszer, tisztítószer, mérge, jellemzően kereskedelmi forgalomban kapható termékek.

A válságkezeléshez kapcsolódó kutatási tanulmány nem került összeállításra, bár a pályázati felhívásokban több alkalommal is megjelentetésre kerültek. A partnerségi egyeztetések során megállapításra került, hogy a projektek pénzügyi igényei miatt a lehetséges kedvezményezettek K+F+I forrásokat részesítettek előnyben a BBA nyújtotta lehetőségek helyett.

Az alábbi táblázat az SO6 keretében megvalósult projekteket⁵¹ foglalja össze:

SO	NO	Projektkód	Kedvezményezett	Projektcím	Projekt elszámolható költsége
SO6	NO1	BBA-6.1.1-16- 2016-00002	NBSZ	Nemzeti Kiberbiztonsági Információmegosztó Platform	60 967 620 Ft
SO6	NO1	BBA-6.1.1-16- 2016-00003	NBSZ	Kormányzati IT- biztonsági csapdarendszer	78 158 697 Ft
SO6	NO1	BBA-6.1.1/6- 2018-00001	NBSZ	Kiberbiztonsági információs szolgáltatási képesség megalapozása	100 181 715 Ft
SO6	NO1	BBA-6.1.1/10- 2019-00002	NBSZ	Kibervédelmi szolgáltatásokat nyújtó platform és BBA-s GovProbe rendszer fejlesztése	1 291 787 104 Ft
SO6	NO1	BBA-6.1.1/16- 2020-00001	NBSZ	Kiberbiztonsági információs szolgáltatási képesség megvalósítása	567 748 648 Ft
SO6	NO1	BBA-6.1.2- 2015-00001	TEK	TEK CBRN(E) képeségeinek megteremtése, valamint	115 193 679 Ft

⁵¹ A táblázat csak a sikeresen megvalósított projekteket tartalmazza.

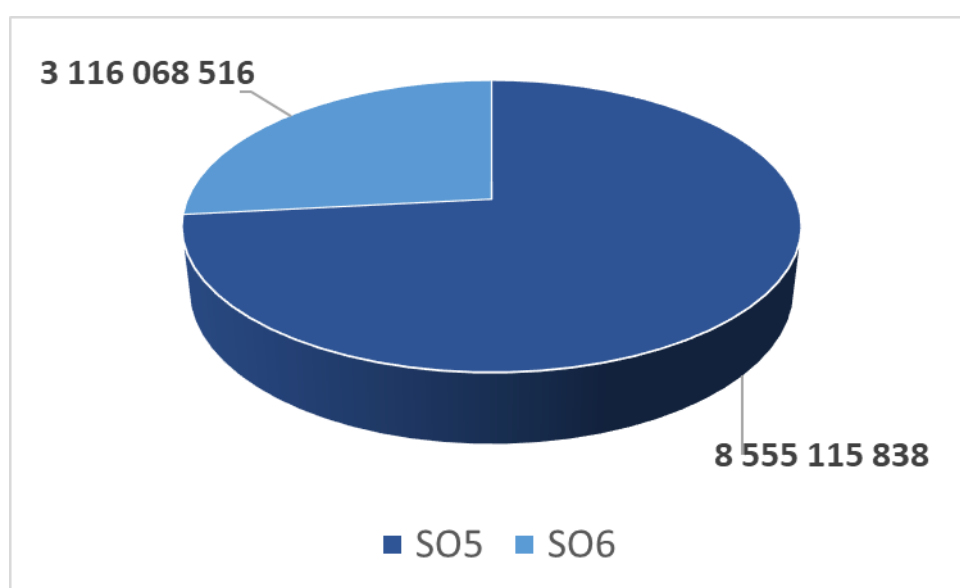
Forrás: http://belugyalapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17

				bevetésirányító központ kialakítása	
SO6	NO1	Összesen:			2 214 037 463 Ft
SO6	NO2	BBA-6.2.1/2-16-2016-00001	KR	CBRN-E kockázatok beazonosítása és mérséklése	3 741 516 Ft
SO6	NO2	Összesen:			3 741 516 Ft
SO6	NO3	BBA-6.3.1-2015-00001	KR	Közép-európai CBRN-E Kiképző Központ létrehozása	572 479 539 Ft
SO6	NO3	BBA-6.3.1/19-2021-00001	KR	Közép-európai CBRN-E Kiképző Központ továbbfejlesztése	299 601 491 Ft
SO6	NO3	BBA-6.3.2/2-16-2016-00001	TEK	A TEK kijelölt állományának CBRN(E) felkészítését támogató képzés.	12 137 706 Ft
SO6	NO3	BBA-6.3.2/2-16-2016-00002	KR	CBRN-E terrorizmus elleni hatékony reagálás	9 020 079 Ft
SO6	NO3	Összesen:			893 238 815 Ft
SO6	Összesen:			3 111 017 794 Ft	

A nemzeti programban tervezett és a fenti projektek keretében megvalósult legfontosabb indikátorokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Indikátor leírása	Célérték	Pénzügyi év (október 16-tól a következő év október 15-ig)									Összesített érték (2014.01.01.- 2024.06.30.)
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023 - 2024 (2022.10.16.-)	
		C1 A tagállamok által az alap segítségével megvalósított vagy fejlesztett, a gazdaság bármely ágazatát érintő kritikus infrastruktúra védelmének előmozdítását célzó eszközök száma	7	0	0	0	1	0	11	1	
C2 A belső biztonság területén fennálló kockázatok értékelésével és kezelésével kapcsolatos, az alapból támogatott projektek száma	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
C3 Az alap segítségével	21	0	0	0	2	6	0	0	0	10	18

szervezett szakértői találkozók, műhelyértekezletek, szemináriumok, konferenciák, weboldalak és (online) konzultációk száma											
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. számú ábra: A források megoszlása a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a súlyos, szervezett, határon átnyúló bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközön belül (Ft)⁵²

4. A nemzeti program lezárása, összefoglalás

A tagállamoknak 2024. december 31-ig, összevontan az utolsó (2024.) pénzügyi év végrehajtási jelentésével kell benyújtaniuk a BBA nemzeti programjának végrehajtásáról szóló zárójelentést.⁵³

⁵² Forrás: A szerző saját szerkesztése.

⁵³ Az Európai Parlament és a Tanács 514/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs alpra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról 54. cikkének (1) bekezdése.

Az Európai Bizottság (EU) 2014/799 végrehajtási rendeletének melléklete alapján⁵⁴ összeállításra került a BBA zárójelentése, amely magában foglalja a 2022. október 16. és 2024. június 30. közötti pénzügyi időszakokra vonatkozóan a projektek előrehaladásának részleteit, továbbá a teljes program végrehajtási időszak eredményeit is. A BBA 2024. évi pénzügyi jelentésében összesen 47 db projekt szerepel, amelyek közül 10 db megvalósítása a beszámolási időszakban folyamatban volt, új pályázati felhívás megjelentetésére azonban már nem került sor. A nemzeti program értékelésének másik eleme a külső szakértők által készített utólagos értékelő jelentés,⁵⁵ amelyet a HÉTFA Kutatóintézet Kft.⁵⁶ készített el. Az utólagos értékelő jelentés szintén benyújtásra került az Európai Bizottság felé.

A BBA nemzeti programjának mérlegét megvonva megállapítható, hogy a forrásfelhasználás mértéke a BBA „Határ- és vízumigazgatás támogatás” -át szolgáló pénzügyi eszköz esetében 100,10%, míg a BBA „Rendőri együttműködés és válságkezelés” esetében 110,71%. Összességében tehát a nemzeti program végrehajtása pénzügyi szempontból eredményes volt.

Alap megnevezése	Unió forrás összege Mrd Ft*	Hazai társfinanszírozás összege Mrd Ft*	Rendelkezésre álló források összesen Mrd Ft*	Felhasznált forrás mindösszesen milliárd Ft (uniós és hazai forrás együtt)
BBA – Határ- és vízumigazgatás	22,187	4,547	26,734	25,734
BBA – Rendőri együttműködés és válságkezelés	8,800	2,847	11,647	11,897

⁵⁴ A Bizottság 799/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. július 24.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs alapra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 514/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében az éves és záró végrehajtási jelentés mintájának meghatározásáról.

⁵⁵ A Bizottság (EU) 2017/207 felhatalmazáson alapuló rendelete (2016. október 3.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs Alapra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 514/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti közös monitoring és értékelési keretről.

⁵⁶ <https://ted.europa.eu/en/notice/-/detail/377190-2024>

Belső Biztonsági Alap				
összesen	30,987	7,394	38,381	37,631⁵⁷

*373,9 Ft/EUR árfolyammal számolva.

A pénzügyi időszak szakmai eredményei alapján kijelenthető, hogy mindkét pénzügyi eszköz esetében olyan fejlesztések váltak elérhetővé a BBA forrásai által, amelyek nagyban hozzájárultak a hazai hatóságok eredményes működéséhez és a nemzeti programban megjelölt, de a hazai stratégiai célkitűzések között is markánsan megjelenő célok eléréséhez. Eddig nem elérhető kapacitások és képességek jöttek létre, amelyek további fejlesztések alapjait képezhetik akár hazai, akár uniós források felhasználásával. A nemzeti program erősségei között kell említeni a képzési és tapasztalatcsere jellegű tevékenységeket, szakértői kihelyezéseket és hospitációkat, valamint az IT és technikai fejlesztéseket, amelyek nagy hangsúlyt kaptak a megvalósított projektekből. Valamennyi SO-n átívelő fejlesztendő területként a kutatási, fejlesztési és innovációs kezdeményezések, pilot projektek, előkészítő és megvalósíthatósági tanulmányok alacsony száma, valamint a kedvezményezettek erre vonatkozó képessége említendő.

Amennyiben a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz mérlegét kívánjuk megvonni – márpedig határrendészként és e tanulmány szerzőjeként ez is kötelességem – azt mondhatjuk, hogy a BBA nemzeti program rugalmasan képes volt reagálni a végrehajtása során a szakmai környezetben bekövetkezett jelentős változásokra is, és hozzá tudott járulni Magyarország biztonsági céljainak teljesüléséhez éppúgy, mint a schengeni kötelezettségek teljesítéséhez. Ha KUI László megfogalmazásával élve a határrendészet technológiai generációváltásait kell számba venni, a 2014-2020-as pénzügyi időszak BBA programja egyértelmű alapját képezte egy ilyen technológia mérföldkönek, és támogatta az időközben bekövetkezett módszertani generációváltás végrehajtását is.

⁵⁷ A Belügyi Alapok technikai költségkeretével együtt 38 381 779 841 Ft.

Felhasznált Irodalom

Publikációk

1. Baksa László–Bányai Balázs–Bartus Gábor –Nagy Attila–Vájlók László: Határrendészeti felderítési képességek fejlesztési lehetőségei Magyarország schengeni külső határain. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 130-187.
2. Balla József – Németh Gyula - Szabó Károly - Szepsi-Szücs Levente - Zsákai Lénárd (2024): Határrendészeti Innovációs Program a határrendészeti kutató, fejlesztő és eszközminősítő egység létrehozására. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 26-93.
3. GÁLL József – GOMBKÖTŐ Csaba László – RÉVÉSZ Szabolcs – SZŐKE Attila – TÓTH Zsolt János (2024): A határforgalom-ellenőrzés fejlesztési irányai és lehetőségei Magyarország schengeni külső határain 2030-ig. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 57-129.
4. KOVÁCS Marcell – PÉTERFALVI Norbert – SOLYMOSI Krisztina –SZABADOS Péter – SZITKA Szabolcs – VORSLÉGER Zoltán (2024): A személyi állomány megtartási, motiválási lehetőségei az általános rendőrségi feladatokat ellátó szerv határrendészeti szolgálati ágánál. In: Szabó, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 96-133.
5. KOVÁCS Zsolt – PECHNYÓ Péter – POLT Balázs – SZACSÚRI János (2024): Az elektronikus vízümkérelmezés és elektronikus vízü (e-vízü) bevezetésének lehetőségei 2030-ig. In: Szabó, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízümpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 134-191.
6. KUI László (2020). A magyar határőrizet technikai generációváltásai és lehetséges fejlesztési irányok. Doktori (PhD) értekezés. Nemzeti Közsolgálati Egyetem.
7. MASIKA Edit – HARMATI Gergely (Szerk.): Egységes belbiztonsági és jogi térség Európában. Miniszterelnöki Hivatal Integrációs Stratégiai Munkacsoport, Budapest, 1999.

8. RITECZ György. (2005). Áttekintés a Határőrség projektjeivel, illetve a Schengen Alappal kapcsolatos feladatok végrehajtásáról. Határrendészeti Tanulmányok, 2. szám, pp. 110–117.
9. RITECZ György: Migrációs kockázatokra a Külső Határok Alap támogatásával adott „válaszok” hatékonysága. In: GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (Szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Magyar Hadtudományi Társaság, Pécs, 2014. pp. 269–280.
10. SZABÓ Károly - KUI László - KOVÁCS Róbert - DECSI Róbert (2024): A moduláris járművek rendszerbe állításának lehetőségei Magyarország schengeni külső határain. In: Szabó Csaba (szerk.) Kihívások kapujában II.: Tanulmányok a határigazgatási és vízumpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 7-27.
11. VÁJLOK László. (2017). A határbiztonsági rendszer hatékonyságát növelő infrastrukturális, műszaki és technikai fejlesztések 2016. évben. In: Rendőrségi évkönyv 2016. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság pp. 1–4.
12. VEDÓ Attila - TÓTH Judit (2024): Európai uniós források a határellenőrzés fejlődésének szolgálatában. In: Szabó, Csaba (szerk.) Kihívások kapujában I.: Tanulmányok a határigazgatási és vízumpolitikai eszköz hazai programjának előkészítéséhez. Budapest, Belügyminisztérium, pp. 9-32.
13. VEDÓ Attila: „We HAVE a Dream”: A Határigazgatási és Vízumpolitikai Eszköz (HAVE) programjában tervezett fejlesztések helyzete és lehetőségei. Magyar Rendészet 24. évf. (2024) 3. szám, pp. 155-170.

Jogforrások

1. Az Európai Parlament és a Tanács 810/2009/EK rendelete (2009. július 13.) a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról (vízumkódex).
2. Az Európai Parlament és a Tanács 513/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és a 2007/125/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.
3. Az Európai Parlament és a Tanács 514/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs alagra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés

pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról.

4. Az Európai Parlament és a Tanács 515/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és az 574/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.
5. A Bizottság 799/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. július 24.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs alapra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 514/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében az éves és záró végrehajtási jelentés mintájának meghatározásáról.
6. A Bizottság (EU) 2017/207 felhatalmazáson alapuló rendelete (2016. október 3.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs Alapra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 514/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti közös monitoring és értékelési keretről.
7. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1148 rendelete (2021. július 7.) a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszköznek az Integrált Határigazgatási Alap részeként történő létrehozásáról.
8. 1218/2020. (V. 14.) Korm. határozat az Európai Unió által a 2021–2027 közötti európai uniós programozási időszakban létrehozásra kerülő Belső Biztonsági Alap, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap, valamint az Integrált Határigazgatási Alap–Határigazgatás és Vízumeszköz fejlesztési irányairól és az intézményrendszer kialakításáról.

Egyéb források

1. Az Európai Parlament és a Tanács 2007/574/EK határozata (2007. május 23.) a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” általános program keretében a 2007–2013-as időszakra a Külső Határok Alap létrehozásáról.
Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32007D0574>
Letöltés ideje: 2025. 01. 21.
2. Belügyi Alapok nyertes pályázatai.

Forrás: http://belugyialapok.hu/alapok/nyertes_palyazatok/17 Letöltés ideje: 2025. 02. 02.

3. A Belső Biztonsági Alap Nemzeti Programja.

Forrás:

http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/Programme_2014HU65ISNP001_4_1_en.pdf Letöltés ideje: 2025. 01. 21.

4. Az EU hivatalos honlapja / Uniós pályázatok. Forrás: <https://ted.europa.eu/en/notice/-/detail/377190-2024>; Letöltés ideje: 2025. 02. 10.
5. Hatékony volt a PHARE program - 2008.03.11. ; Forrás: <https://www.ich.hu/phare.html> Letöltés ideje: 2025. 02. 10.
6. Határhelyzetkép Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet/> Letöltés ideje: 2025. 01. 21.
7. A ROBORDER Projekt honlapja. Forrás: <https://roborder.eu/>; Letöltés ideje: 2025. 01. 21.
8. Az iBorderCtrl projekt honlapja. Forrás: <https://www.iborderctrl.eu/>; Letöltés ideje: 2025. 01. 21.
9. LforS Rendészeti szaknyelvi nyelvvizsga honlapja. Forrás: <https://www.nokitc.hu/19/lfors/>; Letöltés ideje: 2025. 02. 28.